

DONELAIČIO ŽEMĖ

Leidžia Kristijono
Donelaičio draugija
Leidžiamas nuo 1992 m.

2019 m.
birželis
Nr. 2 (227)

Kaina 2 Eur

Turinys

AKTUALIJOS

Adomo Mickevičiaus bibliotekoje – susitikimas su kūrėjais iš Karaliaučiaus.....	2
Marija Berežnaja: „Norėjosi papasakoti apie K.Donelaitį pasakų forma“	4
Vaikų knygos šventėje – ir Karaliaučiaus krašto vaikų piešiniai	6
Karaliaučiaus pedagogų pažintinis seminaras Telšiuose	7

SUKAKTYS

Minimos garsiojo filosofo Imanuelio Kanto 295-osios gimimo metinės	8
Mokslinė konferencija, skirta I.Kanto 295-osioms gimimo metinėms	11
Jučiuose – filosofo I.Kanto muziejus	11

KARALIAUČIAUS KRAŠTAS

Lietuvių kalbos olimpiada - nuotoliniu formatu	13
Konkursas „Baltijos žvaigždės 2019“	14
„Muziejų naktyje“ Karaliaučiuje – netradiciškas žvilgsnis į K.Donelaičio pasakėčias	15
Ir vėl poezija Tolminkiemyje!	16
„Tikt n’ užmirškite irgi manęs ir mano namelių...“	18

K.DONELAITIS

Skaitykime Kristijono Donelaičio „Metus“	19
Apie K.Donelaitį ir jo „Metus“ – žaismingai ir išradingai	24

PAMOKOS

Учимся говорить по-литовски	24
-----------------------------------	----

NAUJOS KNYGOS

Knyga apie Vydūno ryšius su vokiečių kultūra	26
--	----

Pirmajame viršelyje - K.Donelaičio draugijos Šiaulių skyriaus ilgametė vadovė Izolina Lingienė, paskutinį gegužės šeštadienį surengusi jau 34-ąją išvyką į Tolminkiemį, kur tradiciškai buvo tvarkoma K.Donelaičio memorialinio muziejaus aplinka (Jono Ivanausko nuotr.).

Paskutiniajame viršelyje – Gumbinės (Gusevo) 5-osios vidurinės mokyklos vienuoliktokės, lietuviško vaikų folkloro ansamblio „Nadruvėlė“ narės Anastasijos Makrušinos piešinys „Lietuva pasakos motyvuose“, kuris papuošė ir knygelės „Moksleivių kūryba. Pasitinkant Vietovardžių metus“ viršelį (Dalius Poškienės nuotr.).

Leidžia:

Kristijono Donelaičio draugija

LT-68295 Marijampolė,
Vytauto g. 28
www.donelaitis.info
draugija@donelaitis.info

Redaguoja:

Algis Vaškevičius – redaktorius,
Gintaras Skamaročius –
K.Donelaičio draugijos
pirmininkas,
Saulius Svilius – techninis
redaktorius

„Donelaičio žemės“ redkolegija:

G.Skamaročius (pirmininkas),
N.Kitkauskas, V.Gočas,
V.Juraitis, Dž.Maskuliūnienė,
A.Matulevičius, R.Senapėdis,
V.Šilas

Spausdino AB „Spauda“,
Laisvės pr. 60, LT-05120 Vilnius

Rankraštis pasirašytas spaudai
2019-06-28

Rankraščiai taisomi ir trumpinami
redakcijos nuožiūra.

Redakcijos nuomonė nebūtinai
sutampa su autorių nuomone

Tiražas – 1200 egz.

K.Donelaičio draugijos sąskaita:
LT917044060001135106

Projektą iš dalies remia
Spaudos, radijo ir televizijos
rėmimo fondas bei VšĮ Nemuno
euroregiono Marijampolės biuras

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

www.nemunus.info

Adomo Mickevičiaus bibliotekoje – susitikimas su kūrėjais iš Karaliaučiaus

Balandžio pradžioje Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešojoje bibliotekoje surengtas susitikimas su žymiais Karaliaučiaus krašto kūrėjais ir Kristijono Donelaičio paveldo puoselėtojais Jevgenijumi Pečerskiu ir Marija Berežnaja.

Jevgenijus Pečerskis – žymus dailininkas, už nuopelnus vaizduojamojo meno srityje 2012 metais apdovanotas Karaliaučiaus (Kaliningrado) srities meno premija „Pripažinimas“. Tolminkiemio ir Kristijono Donelaičio paveldo įkvėptas dailininkas sukūrė monumentalų triptiką – „Dangus virš Šventovės“, „Šventovė“ ir „Kelias į Šventovę“, kurį padovanojo Adomo Mickevičiaus bibliotekai.

Marija Berežnaja – jaunosios kartos rašytoja, penkių knygų – „Maskvos mitai ir legendos“, „Namas be numerio“, „Ežiukas ir jo draugai“, „Naujas skyrius“, „Apie žmones...“ autorė. Kristijono Donelaičio memorialinio muziejaus įkūrimo 40-mečio proga rašytoja kartu su muziejaus darbuotojais parėngė ir išleido knygą „Stebuklinga Kristijono Donelaičio melodija“.

Šioje knygoje jos autorė skaitytojus veda į intriguojančią pasakų kelionę po Tolminkiemį, supažindindama su įvairiaisiais herojais: gandrų keliauninku, įnoringuoju baltu katinu, griežtąja namų šeimininke Audrone ir kitais. Centrinė visų pasakojimų figūra – Kristijonas Donelaitis. Knyga, nors ir skirta vaikams bei jaunimui, įdomi visiems besidomintiems K. Donelaičio gyvenimu ir kūryba.

Vakaro metu buvo pagerbti šie Karaliaučiaus krašto kūrėjai, susipažinta su jų kūriniais bei veikla, skirta Kristijono Donelaičio

Generalinis konsulas O. Skinderskis pristato J. Pečerskio tapybos darbus

Kalba M. Berežnaja

Petro Zurlio nuotraukos

įamžinimui. M. Berežnaja Seimo švietimo ir mokslo komiteto biuro vedėjas, K. Donelaičio draugijos pirmininko pavaduotojas Kęstutis Kaminskas įteikė K. Donelaičio medalį „Širdings brolau...“, kuris jai skirtas už pasakų knygą „Stebuklinga Kristijono Donelaičio melodija“, poeto ir jo kūrybos populiarinimą ir sklaidą, projekto „Kalbos ir literatūros keliais“ bendraautorystę ir vykdymą, kultūrinių mainų tarp Lietuvos ir Karaliaučiaus krašto stiprinimą.

Dar vienas K. Donelaičio medalis „Širdings brolau...“ renginio metu perduotas kultūros atašė Karaliaučiuje Ramintai Gecevičienei, kuri jį parvežė į Krantą (Zelenogradską) ir įteikė šio miesto bibliotekos kraštotyros sektoriaus

vyriausiajai bibliotekininkei Natalijai Šumilovai. Ji medaliu apdovanojama už rūpinimąsi lietuvių kultūrai svarbiomis vietomis, Kuršaičių atminimo puoselėjimą, lietuvių kalbos populiarinimą, kultūrinių mainų tarp Lietuvos ir Karaliaučiaus krašto stiprinimą. Pokalbį su M. Berežnaja galima paskaityti šiame žurnalo „Donelaičio žemė“ numeryje.

Renginyje dalyvavo Lietuvos Respublikos generalinis konsulas Kaliningrade Olegas Skinderskis, kultūros atašė Karaliaučiuje Raminta Gecevičienė, Lietuvos Respublikos Seimo, Kultūros ministerijos atstovai, kultūros bendruomenės nariai.

DŽ informacija

Marija Berežnaja: „Norėjosi papasakoti

Pernai lapkričio 30-ąją minint Tilžės akto pasirašymo 100-ąsias metines, K. Donelaičio medaliu „Širdings brolau“ buvo apdovanojama Karaliaučiaus (Kaliningrado) istorijos ir meno muziejaus darbuotoja Marija Berežnaja. Šis apdovanojimas jai skirtas už pasakų knygą „Stebuklinga Kristijono Donelaičio melodija“, poeto ir jo kūrybos populiarinimą ir sklaidą, projekto „Kalbos ir literatūros keliais“ bendraautorystę ir vykdymą, kultūrinių mainų tarp Lietuvos ir Karaliaučiaus krašto stiprinimą. Siūlome skaitytojams pokalbį su M. Berežnaja.

M. Berežnaja su savo pasakų knyga apie K. Donelaitį.

- Prisistatykite mūsų žurnalo skaitytojams ir papasakokite apie save.

- Aš persikrausčiau iš Maskvos į Karaliaučių (Kaliningradą) prieš dvejus metus. Kultūrinio palikimo išsaugojimo srityje dirbu jau apie tryliką metų, suspėjau padirbėti ne viename muziejuje, tarp jų ir Maskvos Kremliaus muziejuose, Istorijos muziejuje. Rašau nuo 16 metų. Iš pradžių rašiau apsakymus, kurie buvo spausdinami fantastikos žurnaluose, bet vėliau pradėjau kurti pasakas vaikams ir suaugusiems. Atrodo, kad dabar jau negaliu nerašyti, nes kur beiečiau, rašiklis ir bloknotas visada su manim. Mėgstu keliauti ne tik kaip turistė, bet ir kaip apžvalgininkė. Viena iš mano knygų skirta kavai ir kelionėms, kurioje aš sudėjau įvairius receptus iš tų šalių, kuriose lankiausi. Šiuo metu aš dirbu Karaliaučiaus srities istorijos ir meno muziejuje.

- Kokį darbą jūs atliekate šiame muziejuje?

- Čia aš turiu labai įdomų darbą ir vadovauju Muziejinių technologijų skyriui. Mano skyrius ne tik

rūpinasi muziejaus techniniu parku, bet ir muziejaus parodomis, koncertais, įvairiais renginiais. Galima sakyti, kad mes esame mokslo ir technikos taškas, kuris padeda muziejaus ekspozicijoms „susikalbėti“ su lankytojais. Mes galime padėti parodyti ką nors įdomaus neįprastomis akademiniams muziejams priemonėmis. Mūsų muziejuje naujienos yra džiugiai priimamos ir jas stengiamasi įdiegti. Pavyzdžiui, muziejaus gamtos salėje išmaniojo telefono ar planšetės pagalba galima išgirsti visus ekspozicijoje pristatomų paukščių balsus. Didžiąją dalį mūsų ekskursijų mes papildome įvairiomis realybės priemonėmis, priedais. Rengiame multimedijų audio gidą ekspozicijoms.

- Kaip jūs atradote Kristijoną Donelaitį ir kodėl susidomėjote jo kūryba?

- Tai labai ilga istorija. Prieš daugelį metų, kai pirmą kartą patekau į Vilnių per Kaziuko mugę, buvau sužavėta lietuvių kalbos

skambėjimo grožiu, kuri yra labai muzikali. Tos kelionės metu daug vaikščiojau po senamiestį, patekau į ekskursiją Vilniaus universitete, kur stovi paminklas Kristijonui Donelaičiui. Ten išgirdau ir įdomų pasakojimą apie jį. Ir kitų kelionių metu vis išgirsdavau ką nors apie šį poetą.

Kai persikrausčiau į Karaliaučių, buvau maloniai nustebinta, kad pavyko įsidarbinti mūsų muziejuje. Jo direktorius Sergejus Jakimovas, sužinojęs, kad aš rašau knygas vaikams, pasiūlė parašyti knygą vaikams apie K. Donelaitį. Jis norėjo, kad vaikams būtų įdomu tokią knygą skaityti ir jie kuo daugiau sužinotų apie poetą. K. Donelaičio memorialinis muziejus Tolminkiemyje yra mūsų muziejaus padalinys, tad mane pasiuntė į nedidelę komandiruotę, kad galėčiau ten pagyventi ir pajusti tos vietos dvasią. Ten tokia dvasia, nuotaika...

Ši vieta – labai įkvepianti, o pastoriaus namas, bažnyčia, sodas, kalvelės, netgi žvaigždėtas dangus, kuris, rodos, ten ypatingas paliečia sielą ir iš karto norisi imtis knygos rašymo. Ten aš radau K. Donelaičio pasakėčių knygą. Nuo jų ir pradėjau, po to perskaičiau „Metus“, ir nors mano lietuvių kalba nėra gera, pirmiausia stengiausi skaityti lietuviškai, o jau po to vertimus į rusų ir anglų kalbas. Ir susižavėjau. Turbūt jei manęs nebūtų ribojusi knygos apimtis, tai būtų keli pasakų tomai.

- Kaip gimė mintis parašyti knygą „Kristijono Donelaičio stebuklinga melodija“? Kodėl pasirinkote tautosakinių pasakų žanrą?

- Knygos idėja gimė ten pat, Tolminkiemyje. Tai buvo vakare, kai mes vaikščiojome su baltuoju

apie K. Donelaitį pasakų forma“

katinu, kuris ten gyvena. Tada įsivaizdavau, kad lygiai taip pat kaip tas katinas vakarais ten vaikščiojo ir į žvaigždes žiūrėjo Kristijonas Donelaitis. Jo gyvenimas buvo sudėtingas, jo galvoje sukosi šimtai dalykų. Ką nors rašė, statė, meistravo, sugalvodavo, nuolat buvo judesyje ir tuo pačiu metu rasdavo laiko kūrybai.

Man labai norėjosi parašyti apie jį kaip apie žmogų, kuris taip pat jaudinosi, svajojo, stebėjosi, važinėjo į turgų. Neįmanoma parašyti apie žmogų nevaizduojant, kas buvo aplink jį. Taip ir atsirado tokių pasakų žanras. Skaičiau apie tai, kaip tada gyveno parapijiečiai, kokios buvo mados, kuo jie gyveno, kur važinėjo. Juk K. Donelaitis iš esmės savo „Metuose“ išsaugojo mums ištisą epochą. Jis rašė užrašus, laiškus, kur užrašinėjo savo mintis, idėjas, pastabas. Visa tai savo knygoje išsaugojo Napalys Kitkauskas, kuris parašė išsamią knygą apie bažnyčios atstatymą ir surinko duomenis apie poetą. Man teliko išsamiai išstudijuoti visą medžiagą ir pateikti ją kaip pasakas, kad būtų įdomu skaityti.

- Kaip jūsų knygą priėmė skaitytojai, kokių atsiliepimų sulaukėte?

- Kai baigiau rankraštį, labai jaudinausi, nes pirmąkart gyvenime rašiau ne šiaip pasakas, o istorijas apie realų ypatingą žmogų. Ir aš puikiai supratau, kokia tai atsakomybė ir man, ir mūsų muziejui. Aš labai nenorėjau nuvilti tų, kurie manimi patikėjo. Rašant šią knygą man labai padėjo mano kolegės. Juk aš neseniai buvau persikrausčiusi čia ir dar daug ko nežinojau, bet visi stengėsi kiek galėdami padėti. Mano stalas buvo tiesiog užverstas knygomis, atvirukais, albumais, kvietimais į koncertus ir

susitikimus, kurie buvo susiję su Kristijono Donelaičio vardu.

Pasirodo, jaudinausi be reikalo, knyga buvo priimta gerai. Aš buvau labai sujaudinta, kai mes ją pristatėme parodos „Kalbos ir literatūros keliais“ metu A. Puškino muziejuje Vilniuje, kur aš keletą knygų egzempliorių padovanojau bibliotekoms. Ir vėliau, kai knyga buvo pristatoma Maironio lietuvių literatūros muziejuje Kaune, prie manęs priėjo viena lankytoja ir sakė, jog ji buvo knygos pristatyme Vilniuje ir ten gavo vieną knygą vaikų bibliotekai, kurioje dirbo. Ji specialiai perskaitė knygą ir atvyko į pristatymą Kaune – man tai buvo labai malonu.

Buvo dar vienas įdomus momentas Vilniuje, kur aš dalyvavau vaikų rašytojų susitikime „Literatūrinėje svetainėje“ ir pasirodė, kad kai kas jau buvo girdėję apie šią mano knygą ir prašė iš jos ką nors paskaityti. Keletą pasakojimų aš pati išverčiau į lietuvių kalbą ir skaičiau juos abiem kalbom. Mano džiaugsmui ši knyga stovi lentynoje toje mano mėgstamoje kavinėje, kurioje aš ją rašiau. Daug kartų mačiau, kad ją varto ir

suaugusieji, ir vaikai, ji išėjo labai graži, su puikiomis mano kolegės, Rusijos dailininkų sąjungos narės Jelenos Ananjinos iliustracijomis. Ji įdėjo daug pastangų ir meistriškumo, kad būtų sukurtos tokios nuostabios iliustracijos.

- Neseniai jūs buvote apdovanojama K. Donelaičio medaliu „Širdings brolau“. Ką jums reiškia šis apdovanojimas?

- Visų pirma aš labai sujaudinta ir dėkinga. Tai labai svarbus apdovanojimas ir man, ir pačiam muziejui, kuriame dirbu, kur gimė mano knygos idėja – šis apdovanojimas mums visiems reiškia, kad pavyko padaryti tai, ką mes norėjome. Pavyko parašyti gerą, įdomią knygą, surengti parodą, kuri praėjo su pasisekimu. Dėkoju iš visos širdies.

- Ką norėtumėte palinkėti mūsų žurnalo skaitytojams?

- Visiems jūsų puikaus žurnalo skaitytojams aš linkiu įkvėpimo, džiaugsmo, malonių ir pasakiškų nutikimų. Linkiu užsiimti mėgstamu darbu su džiaugsmu ir azartu, ir tikrai viskas pavyks. Nebijokite naujų kelių. Sveikatos visiems ir gerų džiugių naujienų.

K. Donelaičio medali „Širdings brolau“ M. Berežnėjai įteikia Seimo švietimo ir mokslo komiteto biuro vedėjas, K. Donelaičio draugijos pirmininko pavaduotojas Kęstutis Kaminskas.
Petro Zurlio nuotraukos

Vaikų knygos šventėje – Karaliaučiaus krašto vaikų piešiniai

Anzelmo Matučio gimtinė Zomčinėje (Marijampolės savivaldybėje) vėl suklego vaikų krykštavimu... Kaune gimusi vaikų knygos šventė, apkeliavusi Laisvės alėją Knygų paradais, Nepriklausomybės, Vienybės aikštėse ir prie Kauno pilies džiuginusi kauniečius, švenčiančius miesto gimtadienį, jau šešerius metus buriasi ir Sūduvos žemėje.

Dulkėtu vieškeliu iš Punsko valsčiaus Vidugirių mokyklos, Kazlų Rūdos, Marijampolės, Kauno rajono ir miesto riedėjo autobusai. Lydimi mokytojų į tradicinę tarptautinę 24 Vaikų knygos šventę rinkosi jaunieji poetai, konkurso, skirto Vietovardžių metams laureatai. Ir ne tik jaunieji kūrėjai būrėsi Jono Lanausko nepaprastai išpuoselėtoje sodyboje. Į šventę atvyko poetė Zita Gaižauskaitė, Nepriklausomųjų rašytojų sąjungos narės poetės prof. Jūratė Janauskienė, Vida Bubnienė, visų 24 vaikų švenčių dalyvis, globėjas rašytojas Laimonas Inis. Dalyvavo ir kūrybą vaikams skaitė Ramutė Bidvienė, Irena Makauskienė, Jonas Montvila ir kiti.

Šventę nominavo konkurso "Moksleivių kūryba. Pasitinkant Vietovardžių metus" knygelė, iliustruota Karaliaučiaus krašto ir Kauno miesto vaikų iš V.Kudirkos

progimnazijos, Karmėlavos Balio Buračo ir Kauno miesto Juozo Grušo dailės gimnazijų vaikų piešiniais. Knygelės viršelį puošia Gumbinės (Gusevo) 5-osios vidurinės mokyklos mokinės Anastasijos Makrušinos piešinys „Lietuva pasakos motyvuose“. Ji - lietuviško vaikų folkloro ansamblio „Nadrūvėlė“ dalyvė (ansamblio vadovė - mokytoja Gražina Koliago). Knygelėje šalia poezijos kūrinių puikuoja ir Pilkalnio (Dobrovolso) miesto mokinių piešiniai.

Gausiomis rėmėjų dovanomis, diplomais buvo pasveikinti konkurso laureatai. Pagrindinis prizas skirtas Aidui Šverčiauskui iš Marijampolės Mokolų progimnazijos už eilėrašį "Keisti vietovardžiai". Pasveikinti Vidugirių pagrindinės mokyklos, Garliavos Jonučių progimnazijos, Igliaukos Anzelmo Matučio gimnazijos jaunieji kūrėjai. Apie Sūduvos krašto vietovardžius ir pavadinimų kilmę šventės dalyviams pasakojo istorikas, XXVII knygos mėgėjų draugijos narys Kęstutis Subačius, o apie Mažosios Lietuvos kaimų ir kaimelių pavadinimus, apie ten gyvenusius ir gyvenančius lietuvius kalbėjo VšĮ Karaliaučiaus lietuvių bendruomenė pirmininkas Sigitas Šamborskis.

Jau šešti metai šventėje dalyvauja Sigitos šeimynos vaikai. Mamų

mama Sigita Džiaugienė šiais metais atlydėjo net 15 gausios, bet labai darnios šeimos narius. Jie šventei parengė savo piešinių, rankdarbių parodą, kurią parengti padėjo, juos globojo Lietuvos universitetų moterų asociacijos (LUMA) Kauno skyrius. Jo pirmininkė dr. Audronė Jurevičiūtė ir dailininkė Rimutė Balnienė ne tik rengė parodą, bet ir talkino šventės organizatoriams.

Literatūrinį montažą šventei paruošė Igliaukos Anzelmo Matučio gimnazijos moksleiviai. Šventės organizatoriai – Pasaulio lietuvių draugija, LUMA Kauno skyrius rūpinosi, kad šventė būtų įsimintina visiems, mylintiems knygą, ją puoselėjantiems, besidomintiems Lietuvos istorija, kultūra.

Poezijos pavasario sumanytojai - Valdas Kubilius, XXVII knygos mėgėjų draugijos pirmininkė, LUMA prezidentė Dalia Poškienė padėjo visiems rėmėjams už dovanas, prizus, taip pat dėkoti ir A.Matučio gimtinės puoselėtojams, Igliaukos seniūnui. Šventės svečiai dar aplankė Skulptūrų parke A. Matučiu pasodintą ažuolą, apžiūrėjo gėlynus ir tradiciškai atsiminimui fotografavosi ant lieptelio...

Gausus būrys kauniečių pakeičiui aplankė Beatričės Kleizaitės-Vasaris Menų galeriją Marijampolėje. Svečiuose pas paveikslus, toje neįkainojamoje meno šventovėje, ekskursijoje prisiminti iškiliausios lietuvių dailininkai, jų kūryba išėivijoje ir pagerbta mecenatė Beatričė Kleizaitė-Vasaris. Grįžome į Kauną pakylėti, nešini nauja knygele, džiaugdamiesi ir palydėti į vasarą, kuri kviečia aplankyti Vaikų literatūros muziejų ir naują parodą, į susitikimus su knyga.

Šventės A.Matučio gimtinėje akimirka.

Autorės nuotrauka

Dalia Poškienė
XXVII knygos mėgėjų draugijos
pirmininkė, LUMA prezidentė

Karaliaučiaus pedagogų pažintinis seminaras Telšiuose

Darbas Telšių švietimo centre.

2019 birželio 17-19 dienomis vyko Karaliaučiaus (Kaliningrado) srities pedagogų, įgyvendinančių lietuvių kalbos bei etninės kultūros mokymo programas tradicinis vasaros metodinis seminaras. Seminarą inicijavo Karaliaučiaus regioninė lietuvių kalbos mokytojų asociacija, o jo ruošėjai - Telšių rajono savivaldybės administracijos Švietimo ir sporto skyrius (vedėja Danutė Mažeikienė) ir Telšių rajono Švietimo centras (direktorė Rita Vargalytė).

Seminaras vyko sklandžiai, o pasirinkta tema „Žemaitijos krašto kultūros paveldo pritaikymas ugdant lietuvių kalbą ir etninę kultūrą“ atitiko jo turiniui. Mokytojų renginys prasidėjo Telšių rajono savivaldybės administracijoje. Čia seminaro dalyviai susitiko su Telšių rajono savivaldybės meru Kęstučiu Gusarovu, kuris dar du kartus buvo dalyvavęs šiame renginyje. Seminare taip pat dalyvavo Lietuvos Respublikos Generalinio konsulato Karaliaučiuje generalinis konsulas Olegas Skinderskis, kuris Liudviko Rėzos draugijos sekmadieninės mokyklos vadovei Laimai Mėščeriakovai įteikė LR Užsienio reikalų ministerijos Garbės ženklą.

Telšių švietimo centre semi-

naro metu dalyvius itin sudomino istorikės, muziejaus „Alka“ archyvarės Janinos Bucevičės pranešimas „Žemaičiai Lietuvos istorijos raidoje ir kultūroje“. Telšių rajono lituanistų metodinės tarybos pirmininkė Gražina Janauskienė, Telšių krašto lituanistai ir Karaliaučiaus regioninės lietuvių kalbos mokytojų asociacijos pirmininkas, 2017 metų Felicijos Bortkevičienės kalbos premijos laureatas Aleksas Bartnikas pasidalijo vaikų etninės kultūros ugdymo patirtimi.

Nemažai teigiamų išpūdžių ir pozityvių minčių paliko Telšių progimnazijos „Atžalyno“ lankymas. Progimnazijos direktorius Vytautas Vaitkus santūriai ir emociškai pristatė vadovaujamą šiuo-

laikišką, besimokančią, atvirą kaitai švietimo įstaigą.

Svari šio seminaro dalis – susipažinimas su Žemaitijos krašto kultūros paveldu. Pedagogai aplankė Žemaičių muziejų „Alka“, Biržuvėnų dvarą, ant Šatrijos kalno jie klausėsi Žemaitijos legendų. Įspūdingas buvo Žemaitijos kaimo turizmo sodybos lankymas - čia mokytojų laukė paruošta pažintinė programa „Tautinės juostelės pynimas“.

Teigiamą išpūdį paliko žemaičių folklorinių ansamblių „Šatrija“ ir „Spigėns“ pasirodymas, kurie garsina Žemaitijos krašto liaudies muzikos tradicijas.

Visi seminaro dalyviai gavo Telšių švietimo centro bendrakultūrinės kompetencijos patobulinimo pažymėjimus, o mūsų pedagogai, atidžiai susipažinę su Lietuvos ypatingu kraštu ir kupini žinių bei gražių išpūdžių pasiryžę ir toliau tęsti savo švietėjišką veiklą.

Vasaros seminarą parėmė LR Švietimo, mokslo ir sporto ministerija. Už seminaro išmoningą paruošimą ypač esame dėkingi Telšių švietimo ir sporto skyriaus specialistei Indrai Mileškienei ir Švietimo centro metodininkei Ramutei Ežerskytei.

Aleksas Bartnikas,
projekto vadovas

Seminaro dalyviai ant Šatrijos kalno.

Organizatorių nuotr.

Minimos garsiojo filosofo Imanuelio

Immanuelis Kantas (1724 m. balandžio 22 d. – 1804 m. vasario 12 d.) buvo Prūsijos filosofas, klasikinės vokiečių filosofijos pradininkas, tyrinėjęs, dėstęs ir rašęs apie filosofiją ir antropologiją XVIII a. pabaigoje. Jo veikalai „Grynojo proto kritika“ ir „Praktinio proto kritika“ yra filosofijos istorijos lūžio taškas, pereinant į moderniąją filosofiją. Kanto veikalai daro įtaką ir XXI amžiaus filosofinei diskusijai.

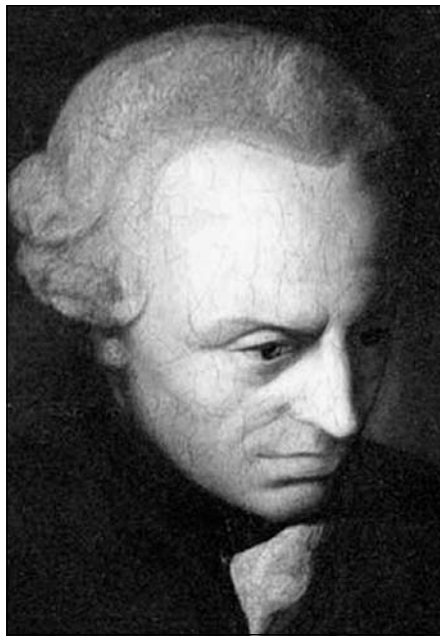
Žymiausias jo veikalas „Grynojo proto kritika“ (1781 m.) skirtas pažinimo teorijai; jame teigiama, kad pažinimui būtinos ir joslės, ir protas. Jo kūrinys „Prolegomenai kiekvienai būsimai metafizikai, galėsiančiai būti mokslu“ (1783 m.) – tai „Grynojo proto kritikos“ pagrindinių minčių trumpesnis, paprastesnis išdėstymas. Kitas žymus jo kūrinys – „Praktinio proto kritika“ (1788 m.) yra skirtas etikai; jame teigiama, kad kiekvienas turi elgtis taip, kad jo elgesio taisyklė galėtų tapti visuotinio elgesio maksima.

Siūlome literatūrologo, kultūros istoriko Dariaus Kuolio straipsnį apie žymųjį filosofą, kuriuo jis maloniai leido pasidalinti su žurnalo „Donelaičio žemė“ skaitytojais. Straipsnis buvo patalpintas interneto svetainėje www.saltiniai.info.

Immanuelis Kantas (1724–1804) – Prūsijos filosofas, apibendrinęs Apšvietos minties pasiekimus, viena svarbiausių moderniosios filosofijos asmenybių. Jis iškėlė žmogaus autonomijos, savarankiškumo idėją: teigė, kad pats žmogus, remdamasis savo protu, kuria moralės įstatymus.

Būsimasis filosofas gimė ir augo Karaliaučiuje, gausioje ama-

tininko, balniaus, Jono Jurgio Kanto šeimoje. Buvo ketvirtas iš vienuolikos vaikų. Tėvas į Karaliaučių atsikėlė iš Klaipėdos. Žinoma, kad Klaipėdoje gyvenęs Kanto prosenelis vokiškai nemokėjo. Vieni tyrinėtojai jį kildina iš baltų – kuršių arba lietuvių, kiti – iš škotų imigrantų. Motinos Onos Reginos Reuter tėvas, taip pat baltų meistras, buvo Prūsijon atvykęs iš Bavarijos.

Kanto tėvas ir motina – religingi liuteronai – nuo mažens skiepijo savo vaikams pareigingumą, darbštumą, savarankiškumą, savigarbą. 1732 m. Immanuelis pradėjo mokytis miesto gimnazijoje – Frydricho kolegijoje, kurioje ypatingas dėmesys buvo skiriamas antikinėms kalboms ir literatūrai. Būdamas šešiolikos, 1740 m., įstojo į Karaliaučiaus universitetą. Studijavo matematiką, fiziką, logiką, metafiziką, etiką, teisę. Susižavėjo anglų fiziko Izaoko Niutono darbais. 1746 m. tėvui mirus, dėl lėšų stygiaus buvo priverstas studijas nutraukti ir imtis privačių pamokų įvairiose Prūsijos vietovėse.

1746–1750 m. mokytojavo Ju-

čiuose (dab. rus. Vesiolovka), netoli Gumbinės, kur turėjo galimybę pažinti lietuvių valstiečių gyvenimą. 1755 m. grįžo į Karaliaučių, baigė studijas ir tapo privačiu, eta-to neturinčiu universiteto docentu. Dėstė daugybę dalykų: logiką, fiziką, matematiką, mechaniką, etiką, metafiziką, antropologiją, geografiją, pedagogiką, teisę. Garsiais filosofais virtę jo mokiniai pripažino, kad Kanto paskaitos stipriai paveikė jų mąstymą. 1766 m. pagaliau gavo pirmąjį nuolatinį darbą – tapo Karaliaučiaus Pilies bibliotekos bibliotekininku. 1770 m. Karaliaučiaus universitetas pasiūlė jam logikos ir metafizikos profesoriaus pareigas. Jas ėjo iki senatvės – iki 1796 m.

Ne kartą prašytas profesoriauti kituose, gerokai aukštesnio lygio Vokietijos universitetuose, išvažiuoti iš gimtojo miesto nesutiko. 1786 ir 1788 m. buvo universiteto rektorius. Iškiliausias savo meto filosofas pasižymėjo kuklumu ir paprastumu. Turėjo gerą humoro jausmą. Mėgo bičiulių draugiją, kurią nuolat kviesdavosi prie pietų stalo. Puikiai lošė biliardą. Pats neišvažiuodavo iš namų, bet nuolat skaitė kelionių aprašymus ir juos perpasakodavo draugams. Būdamas silpnos sveikatos, rūpinosi savo kūnu kaip priežiūros reikalaujančiu mechanizmu: visą gyvenimą griežtai laikėsi disciplinos. Su aušra keldavosi, dešimtą vakaro guldavosi. Kasdien tuo pačiu metu eidavo pasivaikščioti: miestelėnai, pamatę jį gatvėje, pasitiksliandavo laikrodžius. Pergyveno visus savo draugus: mirė Karaliaučiuje sulaukęs aštuoniasdešimties.

Jaunystėje Kantas domėjosi gamtos mokslais, ypač astronomija. Sukūrė Saulės sistemos kilmės iš pradinio ūko hipotezę. Brandos amžiaus sulaukęs, užsibrėžė su-

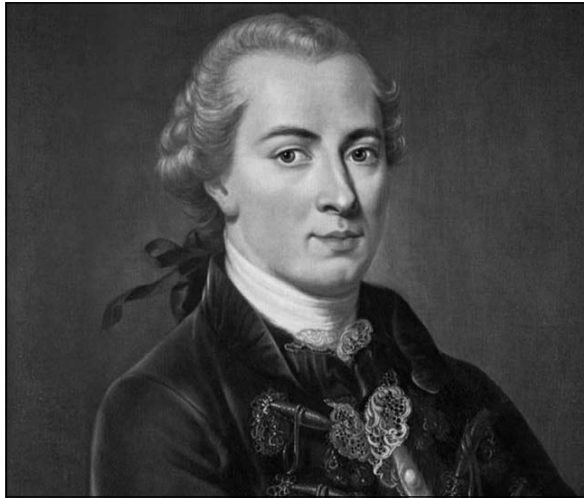

Kanto 295-osios gimimo metinės

kurti teoriją, kuri parodytų žmogaus vietą pasaulyje. Jo filosofinių svarstymų programą sudarė keturi esminiai klausimai: a) ką aš galiu žinoti? b) ką aš turiu daryti? c) ko aš galiu tikėtis? d) kas yra žmogus? Stengdamasis atsakyti į šiuos klausimus, Kantas ėmėsi tirti žmogaus proto galias ir sukūrė savitą pažinimo teoriją, vėliau – etiką, religinę filosofiją ir antropologiją.

Kaip nemaža dalis Apšvietos mąstytojų, jis buvo įsitikinęs, kad tikra filosofija privalo būti kritinė ir tarnauti visuomenei. Pasak Kanto, filosofija turinti „pasaulinę pilietinę reikšmę“. Jos paskirtis – prisidėti prie „žmonijos teisių atkūrimo“, išplėtoti žmogaus proto galias. Didysis Kanto veikalas „Grynojo proto kritika“, pasirodęs 1781 m., iškėlė žmogaus protą kaip žmogiškojo pasaulio autorijų. Mat jame prieinama prie išvados, kad žmogus iš esmės gyvena savo proto susikurtame pasaulyje. Žmogaus žinojimas kyla ne iš pasaulio daiktų, bet iš pačių pažinimo veiksmų. Koks yra pasaulis ir jo daiktai „patys savaime“, žmogus visiškai nieko negalįs pasakyti. Pažinimas visada yra susijęs su žmogaus gebėjimais ir jo patirtimi. Tik žmogaus protas, jo veikla nepažinius „daiktus savaime“ stengiasi paversti jam pažiniais „reiškiniiais“, „daiktais mums“.

Žmogaus autonomijos, jo savarankiškumo idėją Kantas išplėtojo etikai skirtame darbe „Praktinio proto kritika“, 1788 m. Jame teigė, kad moralė – paties žmogaus kūrinys. Ne kas nors iš šalies, bet pats žmogaus protas nustato doro elgesio taisykles, moralės dėsnius. Jų žinojimas ir laikymasis nulemia žmogaus dorinę vertę. Gyvendamas tarp žmonių, asmuo turėtų apsisibrėžti tokias savo moralės taisykles, kurios galėtų tikti ir kitiems.

Visada ir visiems tinkančias taisykles Kantas vadino kategoriniu imperatyvu. Būtent kategorinis imperatyvas liepia žmogui elgtis taip, kad jo elgesio taisyklė galėtų tapti visų elgesio taisykle. Šis imperatyvas taip pat reikalauja „elgtis taip, kad žmogus niekada nebūtų tik priemonė, bet visada būtų tikslas“. Taigi žmogus privalas gerbti save ir kiekvieną kitą žmogų kaip protingą ir savarankišką būtybę. „Praktinio proto kritikos“ pabaigoje Kantas rašė: „Du dalykai, kuo dažniau ir ilgiau apie juos mąstau, man kelia vis didesnę nuostabą ir pagarbą – žvaigždėtas dangus virš manęs ir moralės dėsnis manyje.“

Kantas savo pažiūras dėstė ne tik sudėtinguose filosofiniuose veikaluose, bet ir publicistiniuose tekstuose. 1784 m. paskelbtame straipsnyje „Atsakymas į klausimą Kas yra Švietimas“ jis glaustai nusakė Apšvietos esmę. Tai – žmogaus išsivadavimas iš nesavarankiškumo, drąsa „naudotis savo protu kitų nevadovaujamam“. Į XVIII a. visuomenę Kantas kreipėsi Antikos poeto Horacijaus žodžiais: „Sapere aude!“ – išdrįsk būti protingas, vadovaukis protu. Kartu filosofas pripažino, kad tai sunkus ir daug pastangų reikalaujantis įpareigojimas.

Jokia revoliucija negali įvykdyti tikros mąstymo reformos – išlaisvinti žmonių protų iš prietarų. Kad žmonės pajėgtų gyventi išties savarankiškai, reikia ilgai trunkančio visuomenės lavinimo. Visuomenė galės lavintis ir tobulėti tik tuomet, kai kiekvienam žmogui bus užtikrinta laisvė viešai reikšti savo mintis visais gyvenimo

klausimais – dėl religijos, įstatymų leidybos, valdžios ydų. Laisvai mąstydami žmonės išmoks ir laisvai veikti.

Senatvėje Kantas gręžėsi į istorijos filosofiją ir svarstė pasaulio politinės ateities klausimus. 1795 m. paskelbtame traktate „Į amžinąją taiką“ jis išdėstė pasaulinės tautų sąjungos idėją, kuria remiasi ir dabarties politikai. Pasak Kanto, politikos negalima atskirti nuo moralės. Amžina taika įmanoma tik tada, jei tautos ir valstybės, kaip žmonės, pripažins ir gerbs viena kitos savarankiškumą, susitars dėl bendrų sugyvenimo taisyklių. Vienas svarbiausių tautų sąjungos principų – valstybių suverenitetas. Jei šio principo nebus paisoma, tautų federacija gali virsti viena didele despotiška valstybe, kurioje žmonės nebeturės laisvės.

„Jokia savarankiška valstybė (nesvarbu, didelė ar maža) neturi būti įgyta kitos valstybės. [...] Valstybė yra žmonių visuomenė ir niekas kitas, išskyrus ją pačią, neturi teisės jai įsakinėti ir jos valdyti. [...] Jokia valstybė neturi jėga kištis į kitos valstybės santvarką ir valdymą“, – teigė Kantas tuo metu, kai Prūsija, Rusija ir Austrija dalijosi Lietuvos ir Lenkijos Respubliką. Būtina amžinos tai-

kos sąlyga, pasak jo, yra ir politinė tautų laisvė, respublikinė valstybių santvarka. Taiki pasaulio tautų sąjunga bus ilgalaikė tik tuomet, jei ją sudarys ne despotijos, tironijos ar monarchijos, bet laisvų ir lygių piliečių respublikos.

Kantas nebuvo abejingas lietuvių kalbai ir Prūsijos lietuvių likimui. Lietuvių rašytojo bei kalbininko Kristijono Gotlybo Milkaus parengtam ir 1800 m. Karaliaučiuje išleistam Lietuvių–vokiečių kalbų žodynui jis parašė vokišką pratarinę – Draugo prieraišą. Jame tvirtino, kad lietuvių kalbą būtina išsaugoti Prūsų Lietuvos mokyklose ir bažnyčiose. Viena vertus, kalba yra svarbiausia lietuvių „charakterio formavimo ir išlaikymo priemonė“. O prūsų lietuvis, pasak Kanto, pasižymi savitu ir kilniu charakteriu – jam būdingi tokie bruožai kaip savo vertės jautimas, drąsa, ištikimybė. Kita vertus, senos lietuvių tautos kalba labai svarbi mokslui, nes ji daug galinti pasakyti apie pasaulio tautų praeitį.

Vienas pirmųjų Kanto filosofijos kritikų ir aiškintojų buvo Lietuvoje, netoli Gardino, gimęs ir augęs filosofas Saliamonas Maimonas. Jis vadino save „pusiau lenku, pusiau lietuviu“, „Maimonu iš Lietuvos“, nuvykęs gyventi į Berlyną išgarsėjo Apšvietos Europoje filosofiniais darbais ir nepaprastai įdomia intelektualine „Autobiografija“. Savarankiškai išstudijavęs „Grynojo proto kritiką“, Maimonas parašė ir pačiam autoriui nusiuntė kritinę knygos analizę. 1789 m. sulaukė tokio Kanto atsakymo: „Nė vienas iš mano kritikų taip gerai nesuprato manęs ir mano raštų esmės, kaip ponas Maimonas, nes nedaugeliui duotas tokio pobūdžio tyrinėjimams reikalingas aštrus protas.“

Darius Kuolys

Taip atrodė I.Kanto namas prieš restauraciją.

Atstatytas I.Kanto namas-muziejus.

Muziejaus ekspozicija.

Jono Ivanausko nuotr.

Jučiuose – filosofo I.Kanto muziejus

Gegužės pabaigoje K.Done-
laičio draugijos Šiaulių skyriaus
nariai, lankydami Karaliau-
čiaus krašte, užsuko ir į neseniai
duris atvėrusį filosofo Imanuelio
Kanto namą-muziejų Jučiuose
(Vesiolovkoje). Jau ne pirma-
sis „Kanto namelio“ atidarymas
įvyko šiemet balandžio 20 dieną,
pasitinkant I.Kanto 295-ąsias gi-
mimo metines, nors muziejus du-
ris atvėrė jau anksčiau, praėjusių
metų vasarą, jį jau aplankė ir ma-
rijampoliečiai.

Dabar „Kanto namelyje“ pa-
teikta laikinoji ekspozicija apie
filosofo gyvenimą. Nuolatinę eks-
poziciją čia yra planuojama įren-
gti vėliau. Iš pradžių šis muziejus
buvo Karaliaučiaus (Kaliningrado)
istorijos ir meno muziejaus filialu,
o nuo praėjusių metų gruodžio pe-
rėjo Karaliaučiaus katedros sobo-
ro žinion. Šiuo metu Katedros sobo-
ro specialistai rengia muziejaus
projektines paraiškas nuolatinei
ekspozicijai įrengti.

Šio XIX a. II pusėje – XX a.
pradžioje statyto namo vietoje
anksčiau stovėjo kunigo Danie-
liaus Ernsto Anderšo namas, ku-
riame 1747–1751 m. gyveno ir
filosofas I. Kantas, dirbęs kunigo
vaikų privačiu mokytoju.

Įdomu tai, kad vėliau gyvendamas
Karaliaučiuje I.Kantas niekur
iš jo neišvažiavo, ir tik vieną
kartą buvo apsilankęs pas savo bi-
čiulį kariškį Geldapėje 1765-1766
metų žiemą. Tą vizitą dabar mena
paminklas šio miesto centre.

DŽ informacija

Mokslinė konferencija Klaipėdoje

Konferencijos dalyviai

Klaipėdos miesto savivaldy-
bės Imanuelio Kanto viešojoje
bibliotekoje, minint I. Kanto
(1724–1804) 295-ąsias gimimo
metines, surengta mokslinė kon-
ferencija „Imanuelis Kantas: filo-
sofinės minties ir lietuviškų šaknų
paieškos“. Renginio dalyviai buvo
kviečiami įvertinti Vilniaus dailės
akademijos Klaipėdos fakulteto
grafinio dizaino studentų koncep-
tinius logotipus, sukurtus I. Kanto
vardu pavadintai bibliotekai.

Konferencija klaipėdiečius ir
miesto svečius sudomino įvairia-
pusiškumu. „Tai įrodo, kad yra
daug intriguojančių, dėmesį pa-
traukiančių aspektų, kuriais gali-
me kalbėti apie I. Kantą“, – pa-
stebėjo konferencijos mecenatas,
Bibliotekos tarybos pirmininkas
Rimantas Cibauskas. Pranešimus
skaitė bene labiausiai I. Kanto gy-
venimo peripetijas ir jo filosofijos
veikalus tyrinėję mokslininkai:
dr. Arvydas Juozaitis („Immanuelio
Kanto gyvenimo drama“); Dai-
nius Elertas („Kantai Klaipėdoje“);
doc. dr. Tomas Kiauka („A
posteriori: pradedančio laiškas
Karaliaučiaus profesoriui Imanu-
eliui Kantui“); prof. dr. Gintautas
Vyšniauskas („Immanuelis Kantas
ir Michailas Bulgakovas: kas juos

sieja?“); dr. Ernesta Molotkienė
(„Vaizduotės reikšmė Imanuelio
Kanto filosofijoje“); lekt. Rai-
mondas Kazlauskas („Kategorinis
imperatyvas ir teisinė valstybė“);
dr. Nerija Putinaitė („I. Kanto „Į
amžinąją taiką“ ir dabartinė Eu-
ropa“).

Konferencijos dalyvių pasvei-
kinti atvyko Klaipėdos miesto sa-
vivaldybės mero pavaduotojas Ar-
vydas Cesiulis, kuris pasidžiaugė
galimybe dalyvauti turiningame
renginyje. Bibliotekos direktorė
Bronislava Lauciuvienė priminė
I. Kanto vardo suteikimo biblio-
teikai priešistorę – nuo idėjos iki
naujų veiklos krypčių formavimo.
„I.Kantas padarė neginčytiną įta-
ką filosofijos mokslui, jo istorijai,
visai pasaulio kultūrai“, – kalbėjo
B. Lauciuvienė akcentuodama,
jog 2019 metais Klaipėdos miesto
savivaldybės tarybos sprendimu
miesto savivaldybės viešajai bib-
liotekai suteiktas Imanuelio Kan-
to vardas atskleis galimybes tapti
dar svarbesniu miesto kultūriniu
akcentu, žmonių traukos centru,
skleidžiančiu Klaipėdos paveldą,
jo išskirtinumą ne tik Lietuvoje,
bet ir už jos ribų.

I. Kantas – pasaulinės reikšmės
asmenybė, žymus XVIII a. mąsty-

tojas, vokiečių klasikinės filosofijos pradininkas. Anot dr. Alvydo Jokubaičio, iškilesnės, reikšmingesnės, didesnio masto asmenybės, susijusios su Klaipėdos kraštu, nerasime. Nuo XVII a. Klaipėdoje gyveno trys I. Kanto šeimos kartos – prosenelis, seneliai, tėvas ir dėdės. Jie buvo krikštyti, tuokėsi senojoje ir naujojoje miesto Šv. Jono bažnyčioje. Čia ir palaidoti. Šeima turėjo nekilnojamo turto abiejose Klaipėdos dalyse – Senamiestyje ir Friedricho mieste.

Filosofas parašė pratarinę „Draugo prierasas“ Kristijono Götlybo Milkaus vokiečių-lietuvių, lietuvių-vokiečių kalbų žodynui (1800 m.). Joje palankiai atsiliepė apie prūsų lietuvius, jų nacionalinio charakterio savybes, buitines, kultūros ypatumus, žavėjosi lietuvių kalba.

Tarp reikšmingiausių I. Kanto darbų minėtina „Grynojo proto kritika“ (1781), „Dorovės metafizikos pagrindai“ (1785), „Praktinio proto kritika“ (1788) ir kt.

Po konferencijos klaipėdiečiai ir miesto svečiai buvo pakviesti dalyvauti diskusijoje „I. Kanto vardo įprasminimas Klaipėdoje: bendradarbiavimo perspektyvos“. Diskusijos metu jos moderatorius R. Cibauskas ir bibliotekos

atstovai kvietė išsakyti savo poziciją dėl I. Kanto vardo įprasminimo. Kraštotyrininkė Jovita Saulėnienė išskyrė dvi veiklos kryptis, kurias turėtų formuoti biblioteka – klaipėdiečiams ir iš užsienio atvykstantiems miesto svečiams.

Buvusi ilgametė Kultūros skyriaus vedėja Nijolė Navogreckienė pabrėžė, kad itin svarbu I. Kanto gyvenamosios aplinkos istorijos atkūrimas. Diskutuota, kaip per I. Kanto asmenybę atskleisti svarbiausius Klaipėdos įvykius, supažindinti su Klaipėdos istorija. Taip būtų išspręsta problema, su kuria dažnai susiduriame – dažnas klaipėdietis vis dėlto nežino savo miesto istorijos. R. Cibauskas atkreipė diskusijos dalyvių dėmesį į artėjančią svarbią datą – 300-ąsias I. Kanto gimimo metines ir atitinkamą pasiruošimą šiam įvykiui.

Tiek pranešėjai, tiek ir gausus būrys renginio dalyvių teigiamai vertino pirmąkart bibliotekos surengtą I. Kantui skirtą mokslinę

Pranešimą skaito filosofas A. Juozaitis.

konferenciją. „Tikimės, kad ji taps kasmetinė, tradicinė ir pasieks tarptautinį lygmenį“, – kalbėjo konferencijos moderatorė, Klaipėdos universiteto Filosofijos ir kultūrologijos katedros vedėja dr. E. Molotkienė.

Bibliotekai suteiktas I. Kanto vardas yra svarus pagrindas stiprinti veiklas, susijusias su lietuvių kalbos ir kultūros paveldo sklaida; inicijuoti genealoginius tyrimus, gilinantis į I. Kanto protėvių bei kitų kraštui reikšmingų asmenybių praeitį, jų šaknis; plėtoti tarpinstitucinį bendradarbiavimą; kryptingai dirbti, kad biblioteka, pavadinta garsaus filosofo vardu, būtų pasauliui siunčiama žinia apie Klaipėdos miestą, jo išskirtinumą ir atvirą kultūrinę partnerystę.

Loreta Liutkutė
Straipsnis spausdintas
svetainėje www.voruta.lt

Konferencijos standai

Algimanto Jarukaičio nuotraukos

Lietuvių kalbos olimpiada – nuotoliniu formatu

Aštuonioliktoji Karaliaučiaus (Kaliningrado) regioninė lietuvių kalbos olimpiada pirmą kartą vyko nuotoliniu būdu. 53 krašto mokiniai ir studentai bandė savo jėgas trijose olimpiados nominacijose: lietuviškų autorių meninių kūrinių raškusis skaitymas, kūrybinis darbas apie lietuvių kultūros palikimą ir lietuvių kalbos leksikobei gramatikos testas. Komisijos nariai kruopščiai vertino atsiųstus olimpiados dalyvių vaizdo ir garso įrašus, nuskenuotus kūrybinius darbus, leksikos ir gramatikos testus.

Visi distancinės olimpiados dalyviai gegužės 21 ir 22 dienomis buvo pakviesti į baigiamąją olimpiados dalį, kuri įvyko LR Generaliniame konsulate Karaliaučiuje ir Tilžės (Sovetsko) miesto viešbučio „Rossija“ konferencijų salėje. Šiuose renginiuose taip pat dalyvavo nuotolinės viktorinos „Prie tautos kultūros pamatų“ nugalėtojai ir prizininkai. Susirinkusius šiltai pasveikino Lietuvos Respublikos Generalinio konsulato generalinis konsulas Karaliaučiuje Olegas Skinderskis, Lietuvos Respublikos konsulato Tilžėje konsulė Daiva Mockuvienė, Marijampolės Kristijono Donelaičio draugijos pirmininkė Vida Mickuvienė ir kiti.

Regioninės lietuvių kalbos mokytojų asociacijos pirmininkas

Aleksas Bartnikas paskelbė olimpiados ir viktorinos rezultatus. Nugalėtojai ir prizininkai buvo apdovanoti šių renginių organizacinių komitetų diplomais, kiti dalyviai gavo padėkos raštus. Be to, visi dalyviai buvo apdovanoti specialiai pagamintais suvenyrais. Tarp skaitovų 1-ojo laipsnio diplomais apdovanojami Gintaras Karmilavičius (Tilžės miesto 10-asis licėjus, mokytoja Tatjana Pavlova), Julija Vinogradova (Ragainės (Nemano) miesto 2-oji vidurinė mokykla, mokytoja Vida Martišauskienė). Sėkmingiausiu tapo Elinos Litvincevos kūrybos darbas (Tilžės miesto kūrybos centras, mokytoja Tatjana Pavlova). Maksimalų taškų skaičių, atliekant lietuvių kalbos leksikos ir gramatikos testą, pasiekė I.Kanto federalinio Baltijos universiteto studentas Pavelas Kabančiukas (dėstytoja Violeta Lopetienė).

Nuotolinėje viktorinoje „Prie tautos kultūros pamatų“ itin aktyvūs buvo Baltijos laivų statybos technikumui studentai, kurie pirmavo nugalėtojų ir laureatų skaičiumi (dėstytoja Natalija Achutina). Gerus rezultatus taip pat parodė Įsruties (Černiachovsko) pedagoginės kolegijos studentai (dėstytoja Tatjana Rodenko), Karaliaučiaus 32-osios gimnazijos mokiniai (vadovė Nina Kotliar),

Marijampolės K.Donelaičio draugijos pirmininkės Vidos Mickuvienės sveikinimo žodis

Tilžės miesto 3-sios pagrindinės mokiniai (mokytoja Vita Kovalenko).

Viktorinoje taip pat aktyviai dalyvavo ir Marijampolės marijonų gimnazijos moksleiviai. Olimpiados ir viktorinos nugalėtojai ir prizininkai turėjo galimybę viešai pademonstruoti savo meistriškumą ir pranašumą. Daugiausia plėjimų ir pagyrų sulaukė skaitovai.

Pabaigoje renginių dalyvių laukė saldus vaisių stalas.

Aleksas Bartnikas,
Lietuvių kalbos olimpiados ir distancinės viktorinos „Prie tautos kultūros pamatų“ projektų vadovas

Konferencijos dalyviai ir svečiai

Dainiaus Radvilavičiaus nuotraukos

Konkursas „Baltijos žvaigždės 2019“

Jaunieji „Malūnėlio“ atlikėjai

Autorės nuotraukos

Štai ir praėjo dar vieni mokymo metai, kupini pasiekimų ir pergalių. Kiekvienas dalyvavimas konkurse ar festivalyje – tai dar vienas žingsnelis į meistriskumo viršūnę. Šiais mokslo metais lietuviškų dainų folkloro ansamblis „Malūnėlis“ iš Lazdynų (Krasnoznamensko) ir pilna sudėtimi, ir atskiromis grupėmis

bei jo solistai pasiekė gerų rezultatų.

Dar vasario mėnesį prasidėjo moksleivių konkurso „Baltijos žvaigždės“ savivaldybių etapas, kuriame dalyvavo „Malūnėlio“ kūrybinio kolektyvo nariai: Jekaterina Volkova 9-12 metų kategorijoje užėmė pirmąją vietą, savo meistriskumą pademonstravo ir

trys duetai – Alisa Belevičiūtė ir Ana Trofimova užėmė antrąją vietą 13-15 metų atlikėjų kategorijoje, A. Trofimova ir Aleksejus Ochmanas bei Angelina Kotova ir Irin Vaitkevič – pirmąsias vietas 16-18 metų kategorijose.

Tokie puikūs rezultatai mus lydėjo konkurso savivaldybių etape. Pirmųjų vietų nugalėtojai iškovojo teisę dalyvauti visos Karaliaučiaus srities etape šiame mieste. Čia mums pavyko pasiekti puikių rezultatų ir apginti savo rajono, švietimo įstaigų ir meninio kolektyvo „Malūnėlis“ garbę – solistė tapo konkurso diplomante, o duetai užėmė garbingas antrąsias vietas.

Aš, „Malūnėlio“ ansamblio vadovė labai didžiuojuosi savo moksleiviais, jų talentais ir meistriskumu, jų noru ir siekiu mokytis ir pažinti. Esu labai dėkinga vaikams ir jų tėvams už jų palaikymą.

Alma Balaikaitė-Janvariova,
Lazdynų vaikų ir jaunimo
namų papildomo ugdymo
pedagogė

„Muziejų naktyje“ Karaliaučiuje – netradiciškas žvilgsnis į K. Donelaičio pasakėčias

Kūrinio pagal K. Donelaičio pasakėčias atlikėjai Karaliaučiuje

Gegužės 17 dieną Karaliaučiaus istorijos ir meno muziejaus koncertų salėje, bendradarbiaujant su Lietuvos kultūros atašė Kaliningrado srityje, įvyko kompozitoriaus Antano Kučinsko kūrinio „Apie žvėris ir žmones. Muzikėčios pagal Kristijoną Donelaitį“ koncertas.

Šiame kūrinyje pasitelkus modernią muzikinę kalbą ir šiuolaikines menines priemones netradiciškai žvelgiama į K. Donelaičio pasakėčias, traktuojant jas ne kaip istorinį artefaktą, o kaip paradoksaliai aktualią mūsų laikams medžiagą, savotišką moralinį imperatyvą, fundamentalią atramą lietuviškai tapatybei.

Specialiai šiam parodymui aktorius Andrius Bialobževskis skaitovo partiją parengė rusų kalba (naudojant Davido Brodskio, Sergejaus Isajevo vertimus). Tai sudarė galimybę pritraukti rusakalbę auditoriją bei užtikrinti didesnę K. Donelaičio kūrybos interpretacijų sklaidą ir poveikį Karaliaučiaus žiūrovams.

Kūrinį taip pat atliko ansamblis „Vilniaus arsenalas“ (R. Romoslauskas - altas, L. Šulskutė - fleita, S. Okruško - klavesinas), S. Auglys – mušamieji, A. Lysiankou – kontrabosas. Šis koncertas vyko „Muziejų nakties“ programos rėmuose, o kitą dieną atlikėjai dalyvavo „Poezijos pavasario“ renginyje K. Donelaičio memorialiniame muziejuje Tolminkiemyje.

Parengta pagal Lietuvos Generalinio konsulato Karaliaučiuje informaciją

Ir vėl poezija Tolminkiemyje!

„Poezijos pavasario“ dalyviai

Alfonso Juškevičiaus nuotraukos

*„Šventorių
tuos žuolus
turbūt Donelaitis sodino.
Jų gilės
plačiai išsibarstė
tarytum jo „Metų“ žodžiai.
Iš plytų krūvos
vėl išnirio
bokštas bažnyčios,
kur, rodos, girdi
tuos pačius
Donelaičio pamokslus...“*

Šia marijampolietės lietuvių kalbos mokytojos Danutės Vidrinskienės eilėraščio ištrauka pradedame savo pasirodymą Tolminkiemyje, „Poezijos pavasario“ šeštadienį. Popietė Tolminkiemyje, „Poezijos pavasaris“ - gal kuklesnis nei ankstesniais metais (muziejus laukia didelio remonto), bet nuoširdus, viltingas, įdomus ir naudingas.

Renginio dalyvius sveikino

Lietuvos generalinis konsulas Karaliaučiuje Olegas Skinderskis, ilgametė muziejaus direktorė Liudmila Silova bei renginio organizatoriai - Rusijos rašytojų sąjungos regioninės organizacijos pirmininkas kaliningradietis Borisas Bartfeldas ir Violeta Lopevienė, I.Kanto Baltijos federalinio universiteto lietuvių kalbos dėstytoja, baltistikos centro vadovė. Išsakytos mintys, kad „Poezijos pavasaris“ yra ne tik tradicija, bet ir būtinybė, kad ateiname čia, į Tolminkiemį, prie savo šaknų, ištakų, grįžtame prie šaltinio, kurio versmė palaiko mūsų dvasią, čia įgyja naują prasmę ir skamba sakraliau.

Šį kartą Donelaičio žemėn atvyko poetai Julius Keleras, Kasparas Aleksa, Antanas Šimkus. Skambėjo lietuvių poetų eilės, kurias rusų kalba perskaitė Borisas Bartfeldas (ir supažindino mus su naujais savo kūriniais) bei aktorius

Andrius Bialobžeskis - jis perskaitė ir poeto Kazio Bradūno ciklo Donelaičiui ištrauką. Jau mums pažįstamas kaliningradietis poetas Aleksandras Kovtunas pakartojo,

„Pavasario melodiją“ atlieka Petras Krukonis

Renginio svečiai ir dalyviai klausosi eilių

kaip ir pernai, savo eiles, skirtas K. Donelaičiui ir lietuvių bei rusų draugystei.

Suintrigavo savotišką poetinę versiją apie Ievą, kaip ne pirmą moterį žemėje, pateikusi poetė išėivė Liudmila Čebatariova, atvykusi iš Izraelio. Daug buvo bendrauta, kalbėta apie *poetinius reikalus*, naujas idėjas, ateities planus; nemažai tikimasi iš būsimą muziejaus atnaujinimo. Džiugiai nuteikė muziejaus direktorės užtikrinimas, kad rudenį būtinai minėsime muziejaus įkūrimo 40-metį, kad ir lauke, kad ir už durų, bet būtinai susirinksime.

Svarbi mums, marijampoliečiams, buvo pažintis su broliu pranciškonu Andriejumi, kuris darbuojasi Įsruties (Černiachovsko) katalikų parapijoje, važinėja dar į kelias sritis bažnyčias, o konsulo O. Skinderskio kvietimu atvyko į renginį Tolminkiemyje. Jis džiaugėsi, kad turėjo galimybę atvykti Poezijos šventę ir galėjo patirti tai, apie ką skaitė ir išgyveno dar mokykloje. Lietuviškai kalbančio katalikų kunigo buvimas šiame krašte toks reikalingas ir tokia atrama kiekvienam ieškan-

čiam ir besistiebiančiam Dangun, kad net kvapą užima. Tai dar vienas lietuviybės lašas šioje žemėje, o, kaip žinome, lašas prie lašo ir akmenį pratašo...

Mūsų, Marijampolės Kristijono Donelaičio draugijos narių buvo 13, iš šio skaičiaus 3 mūsų naujieji nariai iš Kybartų K. Donelaičio gimnazijos, kurios direktorius

Saulius Spangevičius pasidžiaugė atsinaujinusių ryšių su muziejumi ir dalyvavimu šio krašto renginiuose.

Mažyčiame bendro poetinio audinio intarpe mes su Zita Krukoniene, Marijonų gimnazijos lietuvių kalbos mokytoja, perskaitėme *saviškių* poezių (marijampoliečių Česlova Jakšytės ir Danutės Vidrinskienės) eiles Donelaičiui, o Petras Krukonis, Meno mokyklos muzikos mokytojas, atliko triūba 2 kūrinys, vėliau einant prie Poeto kriptos dar vieną, kurie labai tiko ir praturtino renginį.

Pakeliui, žinoma, negalėjome pravažiuoti Lazdynėlių ir Gumbinės - tai vis Poeto pėdos įmintos! Todėl tradiciškai sustojome ir ten nusilenkti didžiajam lietuviui. O gyvenimas tame krašte dažnai priverčia prisiminti: „priešas kirto kumštis geležinės, o Jisai kalbos gimtosios gražumu...“

Vida Mickuvienė,
Marijampolės Kristijono
Donelaičio draugijos pirmininkė

Renginio vedėjai su muziejaus direktore Liudmila Silova (kairėje)

„Tikt n' užmirškite irgi manęs ir mano namelių...“

Prie K. Donelaičio kapo Tolminkiemio bažnyčioje.

Jono Ivanausko nuotr.

Taip „Metuose“ prašė Kristijonas Donelaitis. Šį prašymą uoliai vykdo K. Donelaičio draugijos Šiaulių skyrius, organizuodamas ir vykdamas į talkas - šventes Tolminkiemyje, Lazdynėliuose.

Ankstyvą gegužės paskutinio šeštadienio rytą penkiasdešimt žmonių, pabučiuotų pirmųjų saulės spindulių ir prisiminusių K. Donelaičio pamokymą eilėraštyje „Kiekvienam daryti gera“ leidomės kelionėn į Tolminkiemį. Ir taip jau 34-uosius metus!

Pasieniečiai buvo malonūs ir paslaugūs. Pamatę negalią turintį žmogų, atnešė jam kėdę. Tai jau didžiulė pažanga...

Turėjome tris dalgius, kitų įrankių ir buvome pasiruošę šauniai padirbėti. Tolminkiemyje sutvarkėme kapelius, apie juos nupjovėme žolę. Visa aplinka buvo nenušienauta, nesutvarkyta. Muziejaus direktorė Liudmila Silova neleido

mums šienauti, sakydama, kad visa aplinka nupurkšta nuo erkių, kad mums pavojinga, kad visas Karaliaučiaus kraštas nupurkštas chemikalais. Nušvito mūsų sutvarkyti kapeliai nuo apsodintų gėlių, uždegtų žvakučių. Pašviesėjo ir paminklinis akmuo, menantis K. Donelaičio tarnystę Tolminkiemyje, ir prie jo sužydusios, išlaisvintos nuo žolių tulpės, pasodintos prof. Džiuljetos Maskuliūnienės.

Atokvėpio ir pamąstymo valandėlė vyko bažnytelėje-muziejuje. Po jos skliautais nuskambėjo Reginos Marozienės įstabūs kanklių garsai, juos papildė mamos Reginos Vaišnorienės kanklės, jų gražus dainavimas, prisijungė ir kanklininkė Elena Ralienė, „Bičiulių“ choro dalyvės su vadove Rita Daukantaite, nuaidėjo ir aktorius Vlodo Baranausko skaitomi K. Donelaičio žodžiai. Savo eiles skaitė Jonas Ivanauskas, Ka-

zimieras Alminas. Trumpą pranešimą perskaitė ir prof. Dž. Maskuliūnienė. Išstarti žodžiai, muzikos garsai skambėjo taip jautriai, jog atrodė, tarsi pats K. Donelaitis mūsų klausosi...

Puošusias altorių gėles nunešėme prie kapo. Uždegėme žvakes, pagiedojo me, aktorius V. Baranauskas paskaitė trumpą ištrauką iš „Metų“. Atsiveikindami su Poetu, kas galėjome pasimeldėme ir pamąstėme, kad ir kitais metais galėtume aplankyti Donelaičio žemę ir Jo namelius.

Mūsų išvykoje dalyvavęs Šiaulių universiteto istorijos studijų IV kurso studentas Donatas Lideikis

savo rašinį pavadino „Misija Mažoji Lietuva“. Jis rašo: „Jau antrus metus keliauju į Mažąją Lietuvą. Kaip visuomet vykstame su gera nuotaika. Tolminkiemyje padirbėję, užkopėme į bažnyčios bokštą, nuo kurio atsivėrė graži panorama: Romintos giria, senas sodas, laukų vaizdai į kuriuos žiūrėjo K. Donelaitis, rašydamas „Metus“. Ypač tai palieka gilų įspūdį pirmą kartą atvykusiems 23 talkos dalyviams.

Lazdynėliuose prie paminklinio akmens, atvežto iš Orvydų sodybos, menančio Poeto gimimo vietą, pamerkėme gėlių, uždegėme žvakutes. Profesorė Giedrė Čepaitienė pasakė labai jautrią kalbą. Tris naujus ažuoliukus pasodino moksleiviai: Vitas Baranauskas ir Unė Baranauskaitė, ŠU studentė Rūta Arbačiauskaitė. Jiems tai neišdildoma, nauja ir jautri patirtis. Pasisėmę geros ir puikios nuo-

taikos paliekame ažuoliukus su moraliniu įsipareigojimu atvykti ir kitais metais pažiūrėti, kaip jie auga, o gal reikės atsodinti naujais ažuoliukais.

Aplankėme Gumbinę (Gusevą), kurioje K. Donelaitis buvo pakrikštytas, prie jo paminklo padėjome gėlių, uždegėme žvakutes, nusifotografavome.

Įsrutyje (Černiachovske) pirmiejoje ir papusryčiaavę viešbutyje „Kočar“, važiovome į Juodžius (Vesiolovką), kur prieš metus atidarytas filosofo Imanuelio Kanto muziejus. Aplankėme ir 1970 metais susprogdintos bažnyčios vietą. Prof. Dž. Maskuliūnienė autobuse papasakojo apie I. Kantą, jo kūrybą, filosofines mintis.

Atvykome į Įsruties miesto pakraštyje, Jurbarke (Majovkoje) esantį žirgyną. Pabuvojome muziejuje, aplankėme tvartuose esančius žirgus, norintys pajodinėjo baltu žirgu. Aplankėme net veislinių trijų žirgų laidojimo vietą su antkapiiais ir užrašais.

Įsruties (Černiachovsko) pilyje mūsų niekas nepasitiko. Sunaikinta karų ir laiko, bet išsaugota ir restauruota vakarinė siena - tuo ir baigėsi restauracija...

Vykome į Lazdynus (Krasnoznamenską), suradome nedidelę naujai pastatytą katalikų bažnytelę su šalia dideliu pastatytu kryžiumi, kurį pastatė kanauninkas - kunigas Anupras Gauronskas. Dalyvavome ir šv. Mišiose.

„Tėve, mūsų“ kunigas kalbėjo lietuvių kalba. Mes pagiejojome „Marija Marija“ ir visi nusifotografavome prie kryžiaus. Išsiaiškinome, kad slovakas kunigas buvo Igarkoje ir, bendraudamas su lietuviais, pramoko lietuvių kalbos. Sutikti lietuviai buvo maloniai nustebinti mūsų apsilankymo. Tai dar viena itin jautri vieta, kai netikėtai išgirsti lietuvių kalbą ir supranti, kokia

vertybė yra lietuvių kalba čia gyvenantiems lietuviams.

Ragainėje (Nemane) aplankėme Martyno Mažvydo kalnelį, kun. A. Gauronsko pastatytą kryžių, pažvelgėme į Anapilin iškeliausio lietuvio jau apleistą daržą... Prie mūsų pribėgo du vaikai, kurie išdėstė, kad mes lietuviai. Mes paklausėme, iš kur jie žino? Jie atsakė: „Jūs atvažiuojate tuo pačiu laiku kas metai.“ Visada vaikus vaišiname saldumynais.

Tilžėje (Sovetske) aplankėme ir kanauninką kunigą A. Gauronską, įteikėme jo 80-mečio proga Ventoje filmuotus kompaktinius diskus. Jis išreiškė mintį, kad dabar dėš visas pastangas surasti Ragainėje M. Mažvydo kapą.

Dėkoju Kristijono Donelaičio draugijos Šiaulių skyriui, kad galėjau aplankyti Mažąją Lietuvą. Tai kelionė, kurios metu supranti, kad būti lietuviu yra garbė. Džiugu, kad kiekvienais metais pasipildo donelaitininkų gretos. Tikiuosi, kad kitais metais, švenčiant talkų-švenčių 35-metį, galėsiu vykti į šią puikią kelionę, o donelaitininkų gretas ir vėl papildys nauji žmonės.“

Per 34-erius metus dėkojau visiems. Už šią kelionę dėkojame „Šiaulių kraštui“, redaktoriui Vladui Verteliui, „Saulės Deltos“, LKF, Šiaurės krašto knygų leidyklos vadovui Hubertui Smilgiui, UAB „Rūta“ direktoriui Rimantui Gluodui. Dėkoju ir visiems nuostabiems Mažosios Lietuvos mylėtojams.

Jau temo. Į Šiaulius grįžome fiziškai pavargę, bet džiugūs ir laimingi, sustiprėję dvasia, ryžtingi ir su polėkiu ateičiai. Sutarėme – reikia dirbti, nes jei ne mes, tai nebus tos šventės – dvasios puotos mūsų jaunimui ir mums.

Izolina Natalija Lingienė,
K. Donelaičio draugijos
Šiaulių skyriaus pirmininkė

Skaitykime Kristijono Donelaičio „Metus“

Niekas nedrįstų teigti, kad Kristijoną Donelaitį esame užmiršę. Pastatėme paminklų, rengiame minėjimus, kuriuose pasakome daug gražių žodžių, cituojame didžiajam dainiui skirtas šiuolaikinių poetų eiles. Viso to reikia, tačiau dar labiau reikėtų, kad Donelaitis ne išorėje glūdėtų, o įsitvirtintų mūsų sieloje, kad taptų kiekvieno lietuvio savastimi. Donelaitį reikia skaityti.

Daugeliui tai nėra lengva. Pirma, skaitymui dažnai trukdo mums neįprasta hegzometro eilėdara. Norėdama truputį pagelbėti skaitytojams, parengiau tekstą su paryškintais tais eilutės skiemenimis, kuriuos skaitydami turėtume pabrėžti, savotiškai kirčiuoti. Nereikėtų stebėtis, kad kai kurių žodžių kirtis hegzometre krinta kitur, nei reikalauja mūsų kalbos normos, taip yra visomis kalbomis hegzometru parašytuose tekstuose.

Kitas sunkumas – nesuprantami žodžiai. Jų esama kelių rūšių. Vieni – vaizdingi, lietuviški, bet nežinomi arba dėl retumo, arba todėl, kad yra atkeliavę iš agrarinės mūsų protėvių kultūros, kurios daugelio elementų nebesuprantame. Kiti „Metų“ žodžiai yra atėję iš svetimų kalbų, tretieji – iš poeto tarmės, ketvirtieji – sutrumpinti dėl hegzometro ypatumų. Šį sunkumą bandžiau įveikti pateikdama tradicinius paaiškinimus ir kai kurias tarmines formas atsargiai pakeisdama bendrinės kalbos formomis.

Dalia Dilytė

Pavasario linksmybės (Tęsinys. Pradžia Nr.1(226))

- 40 **O** štai **ir** taipo parvargęs nieks nedejavo,
Bet visi **visur** sumišai šokinėdami **džiaugės**.
Gandras su kitais kaimynais **parlėkė linksmas**
Ir **gaspadoriškai** ant kraigo **tarškino snapą**.
Taip besidžiaugiant **jam** štai **jau** ir jo **gaspadinė**
- 45 **Iš** šaltos **gaspados** **vėl** išlindusi **rados**
Ir su savo **snapu** **meilingą sveikino draugą**.
Kraigą jie visur didžiai sudriskusį rado;
Ogi namus **naujus**, užpernai **tik budavotus**,
Rado ant visų **kampų permier pagadintus**.
- 50 **Sienas ir** čytus ir **daug naujintelių sparų**
Vėjai su sparnais nuo kraigo **buvo nuplėšę**.
Durys su langais ir **slenksčiais buvo nupuolę**,
Ogi troba visa visur iškrypusi rodės.
Todėl tuo **abu**, kaip **reik** tikriems **gaspadoriams**,
- 55 **Vislab vėl** taisyti ir **provyti sukosi greitai**.
Vyrs tuojaus žagarų budavonei parnešė glėbį,
O **gaspadinė jo** **pūstynės mandagiai lopė**.
mandagiai – tinkamai, dailiai
Taip po tam **abu**, **daug dirbę bei triūsinėję**,
Valgį sau **sužvejot** pas klaną **nulėkė greitai**
- 60 **Ir**, kelias varles bei **rupūžes** **paragavę**,
Dievui iš širdies visos **viernai dėkavojo**.
Tu, žmogau **nieking!** Mokykis **čia** **pasikakinti**
Ir **pasisotindams gardžiau** n'uzmiršk savo **Dievą**.
Krūmus ir **giras visokios ošino dainos**,
- 65 **O** **laukus visur** bei **pievas skambino garsai**.
Gegužės ir **strazdai** **sumišai lakstydami žaidė**
Ir **Sutvertojų linksmi** **rykaudami gyre**.
- Kregždės su** **lengvais sparnais aukštai pasikėlė**
Irgi **bešūtydamos nei kulkos šaudė per orus**,
- 70 **O** **paskui** **valgius prastus be priprovų valgė**
- Ir** **pasivalgiusios pliuškėjo pasaką savo**.
Gervins ik **debesų juodų dyvinai kopinėdams**
Ir **nei verkdams irgi dejuodams skambino dangų**.
Bet tai ne **verksmai**, kad **jis** taip **skambina šaukdams**,
- 75 **Ne!** **Jis nor** pamokyt, **kaip** **Dievo didė galybė**
Ir **paukštelių balsuos yr didžiai stebuklinga**.
Žvirbliai su **vaikais žodžius girdėdami tokius**:
„**Rods**, – **tarė**, – **mūs giminė taip jau vis šlovina Dievą**.“
Bet **lakštingala**, dar **ikšiol kytriai pasislėpus**,
- 80 **Laukė vis**, iki **kožnas bus** savo **dainą pabaigęs**.
Todėl ji **paskiaus kasmet vis pradeda šūkaut**
Ir **nakties čėse**, kad **sviets** **jau miegt** **įsigūžtęs**,
- Sau** **viena tamsoj** **budėdama garbina Dievą**,
O išaušus jau, kad **mes iš patalo kopiam**,
- taipo – taip; parvargęs – sunkiai parkeliavęs
- gaspadoriškai – šeiminingai
gaspadinė - šeiminingė
gaspada – butas
- budavoti - statyti
permier – per daug, pernelyg
čytai – skliautai; naujinteliai – nauji; sparai - gegnės
- tuo – tuojau; gaspadoriai - šeiminingai
vislab – visa; provyti – šalinti gedimus, remontuoti
budavonė - statyba
gaspadinė – šeiminingė; pūstynė – tuštuma, skylė
- po tam – po to
- viernai - ištikimai, atsidavusiai
pasikakinti – tenkintis, pasitenkinti
n'uzmiršk - neužmiršk
- gegužė - gegutė
Sutvertojis – pasaulio kūrėjas, sutvėrėjas; rykauti - rėkauti
- šūtyti – juokauti, išdaigauti
priprova – uždaras, priedas valgiui pagerinti (pienas, riebalai)
pliuškėti – pliaukšti, tarškėti
ik – iki; dyvinai – nuostabiai, stebuklingai
nei - tartum
kad - kada
nor – nori; didė – didelė, didi
- ikšiol – iki šiol; kytriai - gudriai
kožnas - kiekvienas
paskiaus – vėliau
čėsas – laikas; sviets – pasaulis; įsigūžtęs – patogiai įsitaisęs
- kad - kada

- 85 **Kartais budina mus ir mūsų linksmina širdis.**
Ak, šlovingas Dieve, kaip dyvins tavo sutaikymas!
Kad mes rudenį ar žiemos čėse pasislėpę
Ir susirietę pas meilingą kakalį knarkiam,
Tai ir tu, paukšteli miels, pas mus nesirodai,
- 90 **Bet taip jau, kaip mes, tamsoj pasislėpusi lindai**
Ir mažu savo glūpas muses sapnuodama gaudai.
O štai, kad mes vėl linksmi pavasarį švenčiam
Ir savo darbus ant laukų jau dirbt pasitaisom,
Tuo ir tu, savo skambantį nutvėrusi vamzdį,
- 95 **Su visokiais balsais ir dainavimų garsais**
Ragini mus pasidžiaugt ir mūsų lengvini darbus.
Ale sakyk, gaidel! dėl ko tu vis pasislėpus
Ir kad pradeda temt ar naktį paderi šūkaut?
Kodėl taip didžiai slapais su pasaka savo?
- 100 **Juk sviets visas, ar būt būrs, ar pons įsirėmęs,**
- Ir vaikai be buksvų, ir krunėdami diedai, –**
- Kožnas ir kiekviens tavo šaunią garbina dainą.**
Kad tu mums dyvus linksmų lakštingalų čiauški,
Tu vargonų bei cimbolų niekini garsą.
- 105 **Smuikai tau ir kanklės tur su gėda nutilti,**
Kad rykaudama tu savo saldų pakeli balsą
Ir kinkyt, paplakt, nuvažiuot išbudini Jurgį.
Kad prieš vakarą tu pasislėpus pradedi juoktis,
O mes daug prisivargę jau į patalą virstam,
- 110 **Tai tu tarp kitų paukštelių nei karalienė**
Vis daugiau ir šlovingiau savo šūkteli šūtką.
O kad kartais kobotą mes tavo pamatom,
Tai tu mums nei žvirblis būriškas pasirodai.
Tu sermėgų poniškų, puikiai padarytų,
- 115 **Ir žiuponiškų turbonų niekini rėdą,**
- Bet vis nei būrka prastai viešėdama čiauški.**
Ak! Ir tarp žmonių daug syk taip jau nusiduoda,
Kad ant svieto šio mainų tikrai padabojam.
- Dikšas, ans žioplys, mieste didžiai pasipūtęs**
- 120 **Ir su rūbais blizgančiais kasdien išsirėdęs,**
Nei dievaitis koks tarp būrų skiauterę rodo.
O kad kartais mes jo glūpą girdime kalbą,
Tai ir būrs tur spjaudyt ir didžiai nusidyvyt,
Ypačiai, kad apjekėlis toks niekina Dievą
- 125 **Ir besišypsodams kaip pons glūpumą parodo.**
Ak! kiek sykių Krizas, į vyžas įsinėręs
Ir savo skrandą būrišką viešėt užsimovęs,
Po prastu savo stogu nei lakštingala čiauška,
Kad širdingai jis savo Dievą pradeda garbint.
- 130 **Tu, paukšteli miels! Ne poniškai prisivalgai,**
Riebūs mūs lašiniai bei dešros tau nepatinka,
Ir keptų bei virtų valgių mūsų nenori.
- dyvins – nuostabus, stebuklingas
kad – kada; čėsas - laikas
kakalys - krosnis
- lindai – lindi
mažu – turbūt; glūpas - paikas
kad - kada
- tuo - tuojau
- ale – tačiau; gaidel – širdele, mieloji
kad – kada; paderėti – būti įpratusiam
slapytis - slapstyti
sviets – pasaulis; būrs – valstietis;
įsirėmęs – rankomis į šonus įsisprendęs
buksvos – kelnės; krunėti – kosėti, krenkšti;
diedas - senis
- kožnas - kiekvienas
kad – kada; dyvai – nuostabūs dalykai, stebuklai
cimbolai – į kankles panašus senovinis instrumentas
tur - turi
kad – kada; rykaudama - rėkaudama
- kad - kada
- nei - tartum
šūtką – pokštas, juokavimas
kad – kada; kobotas - liemenė
nei - tartum
sermėga – viršutinis drabužis
žiuponiškas – čia: puošnus;
turbonas - galvos raištis; rėda - apsirengimas
burka – būrė, Prūsijos valstietė; viešėti - valgyti
nusiduoti - nutikti
svietas – pasaulis; mainas – pasikeitimas, skirtumas;
daboti - matyti
ans - anas
išsirėdyti – puošniai apsirengti
nei - tartum
kad – kada; glūpas - paikas
būrs – valstietis; nusidyvyti - nusistebėti
ypačiai – ypač; apjekėlis – pakvaišėlis
glūpumas – paikumus
vyžos – iš kartų nupintas apavas
skranda – kailiniai
nei - tartum
kad - kada

- Tu neliūbiji pyragų neigi ragaišių
Irgi nevožiji gardžiausio gėrimo ponų,
135 Bet, pasisotinusi prastai, tikt vandenio trokšti.
Tikt n' užmiršk, gaidau, per daug giedodama valgyt.
- Imk drąsa, nečėdyk, kas mums birbina galvas.
Valgyk sau sveika, kad nori, vabalą margą!
Valgyk grikvabalius, muses ir dyviną žiogą!
140 Valgyk skruzdėles ir jų negimusią veislę,
Bet ir mus paminėk į mūsų girią parėjus,
Kad dainuodama dar ilgiau savo vasarą švėsi
Ir „Jurgut, kinkyk, paplak, nuvažiuok“ pasakysi.
Tu, niekings žmogau! Mokinkis čia pasikakint,
145 Kad tau kartais tropijas skūpai prisivalgyt.
Į paukščius žiūrėk! Viens prastą kirminą kramto,
O kitsai, stokodams grūdo, gnyba žolelę.
Juk ir jie kasmet mus atlankyt sukeliavę
Kūdą vis ir alkstantį pavasarį randa.
- 150 O vei, todėl tik nei viens niekadės nesiskundžia.
Tau, žmogau, miels Dievs daugių daugiau dovanuoja,
O tu dar niurni, kad, kartais alkaną dieną
Ar skūpus čėsus sulaukęs, šiupinį gramdai.
Taip sumišai besijuokiant, štai užims pasikėlė
155 Ir tuojau erelis rėkaudams pasirodė.
„Tič, – tarė jis, – pulkai susirinkę, liaukitės ošti
Ir tikrai klausykit, ką mes jums pasakysim.“
Štai tuojau visi pulkai, girdėdami šauksmą,
Iš visų pašalių susilėkę jam pasirodė:
160 „Štai mes, jūs tarnai! Ką velys jūsų malonė?“ –
„Mes, – atsiliepdams jiems erelis, – norime tardyt,
Kaip jūsų mylista žiemos bėdoj išsilaikėt?
- Ar pristokot ko? Ar kas tarp jūsų pagaišo?
Rasi, ką šeškas ar baisinga pelėda sudraskė?
165 Mažu ką vanags ar kiaunė kopinėdama smaugė,
Mažu ką neprietelius žmogus mums numušė šaudams
Ar kytriai, nei koks klastorius, gyvą pakorė,
O paskui prisiėst skauradoj iškepė bėdžių.“
Taip ereliui klausiant ir aštriai tyrinėjant,
170 Gandras ant savo lizdo nei koks pons išsiplėtęs
Bei besikloniodams vis ir linksmi šokinėdams:
„Dievs, – tarė, – svieta šį sutverdams ir budavodams,
Daugel tūkstančių gyvų sutvėrimų leido
Ir kožnam savo valgį bei gyvatą paskyrė.
175 Juk visur, kur žiūrim tikt, dyvai pasirodo:
Pulką šį Sutvertojis į vandenį siuntė,
O anam ant orų plaukt sparnus dovanuoja.
Daug gyvų daiktų po medžiais giriose slapos,
O kiek ant laukų linksmi plezgendami laksto
180 Ar pas žmones ant kiemų čypsėdami burzda!
O vei, kožną Dievs vis su pasimėgimu sotin.
Kartais tropijas sulaukt ir alkaną dieną,
- neliūbyti - nemėgti
nevožyti - negerbti
tikt - tiktai
tikt – tiktai; n' užmiršk – neužmiršk;
gaidau – mieloji, širdele
drąsa – drąsiai; čėdyti - taupyti
dyvinas – nuostabus, stebuklingas
kad - kada
pasikakinti - tenkintis
Kad – kada; tropytis – pasitaikyti; skūpai – šykščiai
kūdas - lietas
skūpus – skurdus, menkas; čėsas - laikas
tič – cit, ša
velyti - liepti
mylista – pagarbus kreipinys: jūsų didybė;
bėda - vargas
pristokot – pritrūkote
rasi – gal būt
mažu - gal
mažu – gal; neprietelius – nedraugas
kytriai – gudriai; klastorius - klastūnas
skaurada – keptuvė; bėdžius - vargšas
nei - tartum
kloniotis - lankstyti
budavoti - statyti
kožnas - kiekvienas
tikt – tik; dyvai – nuostabūs dalykai, stebuklai
Sutvertojis – sutvėrėjas, pasaulio Kūrėjas
slapytis - slapstyti
burzdėti – brazdėti, spurdėti
kožnas - kiekvienas
tropytis - pasitaikyti

- Kad visur per daug baisybės darganų teška
Ar kad dėl žmogaus griekų Dievs vargina svieta.
 185 **Neprietelius** žmogus daug syk mus gandiną šaudams
Irgi bičiulių bei genčių mums numuša daugel.
Kartais nuo vaikų meilingus atskiria tėvus
Ar aukštai kopinėdams paukščių pavagia veislę.
 Sykais vargstantiems nei koks geradėjas
 190 **Grūdus** patvory barstydamas ragina valgyt,
O štai, kad tarp mūsų kas ką lest pasidrašin,
Su tinklais glūpiems draugams iškadą padaro
Ar su provyta pūčka tik muša, tik muša.
Ir tarp paukščių rods tūls kytras randasi sukčius,
 195 **Kurs** gardžiai prisiėst slaptoms savo numuša draugą.
Vanags, ans klastorius, **ir** pelėda, jo dumčius,
Ir varnai su varnoms, **ir** jų draugala šarka
Daug kasmet, kaip žinom, išgaišina nabagų.
Bet toksai razbaininks dar tarp mūsų nesirado,
 200 **Kaip** žmogus tūls yr, kad jis smaguriaut išsižioja.“
Taip besipasakojant, dyvų dyvai pasidarė:
Balsas nei nuskęstančio sušuko nešvankiai
Ir vis: „Gelbėkit, ak! Gelbėkit,“ – padusėjo.
Tuo visi pulkai to garso taip nusigando,
 205 **Kad** ir pats erelis jau kribždėti nedrįso.
Tikt šikšnosparnis dar viens su pilka pelėda
Iš bjaurių pašalių pamažu pasidrašino lįsti
Ir tikrai tyrinėt, koks striokas ten nusitiko.
Štai viens pons, puikiai rėdyts (tik gėda sakyti),
 210 **Mislyk** tik, aukščiausių ponų viens, prisiėdęs
Ir visokių rinčvynių svetimų prisikošęs,
Voliojos ant aslos ir prasikeikdamas rėkė.
Nes jis velnius **ir** velniūkščių kaimenę visą,
Dievą bluznydamas, taip baisiai šaukti pagavo,
 215 **Kad** visa pekla dėl to nusigandusi rūko
Irgi bedugniai jos bei pamatai prasivėrė.
Žinom juk visi, kaip ponai keikdami rėkia.
Bet ir būrai jau nuo jų mokinasi rėkaut.
„Kas tau, bėdžiau, kenk?“ – šikšnosparnis tyrinėdams
 220 **Irgi** nuskųsdams poną tą pasidrašino klausti:
„Ar gumbu sergi, per daugel kabiar ēdęs?
Mažu pečenkos vėl iš pilvo veržiasi laukan?
Juk ir tavo tetėns užpernai taip prisiėdęs
Su savo pusbroliais, kaip tu, pilvuodami sirgo,
 225 **Ik** paskiau jie perplyšo ir numirė baisiai.“
Štai didpilvis šitas, tą graudenimą jausdams,
Dar daugiau išputo **ir** durniuoti pradėjo:
Nes jis tuo plaukų nuo kiaušo nupešė pluoštus,
O paskui barzdos nuo smakro pusę nuplėšė
 230 **Ir** su nagais kumpais savo veidą visą sudraskė.
Bet dar tai negana; jis vis pinigų graibydams
Ir besispardydams su valgiais parmetė stalą.
Taip kad šunys, iš visų pašalių susibėgę,
Poniškus valgius ir brangius viralus ēdė.

kad - kada

kad – kada; griekas – nuodėmė; svietas - pasaulis
 neprietelius – nedraugas; gandinai - gąsdinti
 gentys - giminaičiai

šioje eilutėje trūksta vienos hegzametro pėdos

kad - kada

glūpas – paikas; iškada - nuostolis
 provytas – užtaisytas; pūčka - šautuvas
 tūls – dažnas; kytras - gudrus
 slaptoms - slapčia
 klastorius- klastūnas; dumčius – patarėjas, prievaizdas
 draugala – draugelė, draugužė
 nabagas - vargšas
 razbaininkas – plėšikas; nesirado - neatsirado
 tūls - dažnas
 dyvas – nuostabus dalykas, čia: keistas dalykas
 nei - tartum
 dusėti - krenkšti
 tuo - tuojau

tikt - tiktai

striokas - išgąstis
 rėdyti - aprenkti
 mislyti – galvoti
 rinčvynis – vynas iš Reino upės apylinkių

bluznyti – keikti; pagauti - pradėti
 pekla - pragaras

bėdžius – vargšas; kenk - kenkia
 nuskųsti - paaimanuoti
 kabiar - ikrai
 mažu – gal; pečenkos - kepenys

durniuoti - kvailioti
 tuo - tuojau

(tęsinys kitame numeryje)

Apie K. Donelaitį ir jo „Metus“ – žaismingai ir išradingai

Parodoje – K. Donelaičiui skirti eksponatai.

Kaune, Maironio lietuvių literatūros muziejuje veikia paroda „Lietuvių literatūra – trumpai ir žaismingai“, kurioje fragmentiškai yra pristatomi patys žymiausi mūsų literatūros kūriniai ir jų autoriai.

Vienas kampelis čia yra skirtas lietuvių grožinės literatūros pradininkui Kristijonui Donelaičiui ir jo kūriniai „Metai“. Čia parodos lankytojai gali pasigrožėti 1960 metais dailininko Petro Stausko nutapytu K. Donelaičio portretu, pamatyti jo kūrybos rankraščių faksimiles, taip pat „Metų“ leidimą su dailininko Vytauto Jurkūno iliustracijomis.

Muziejaus lankytojus paroda kviečia pasukti laimės ratą, kuris sustoja ties vienu ar kitu klausimu. Atsakymus į šiuos klausimus galima rasti K. Donelaičio „Metuose“. Modernių technologijų mėgėjai gali išmaniaisiais telefonais ar planšetėmis nuskenuoti QR kodus ir gauti daug papildomų žinių apie pateikiamus eksponatus.

DŽ informacija.

Учимся говорить ПО-ЛИТОВСКИ

(Продолжение. Начало в Но. 3(216))

На прошлом уроке познакомились с названиями падежей и вопросами, разбирали особенности склонения существительных и прилагательных. На этот раз предлагаем выполнить практические задания и закрепить изменение и согласование существительных и прилагательных.

I. Соедините прилагательные с подходящими по смыслу существительными.

Stiprus/сильный	namas/дом
Didelė/большая	moteris/женщина
Jauna/молодая	vyras/мужчина
Naujas/новый	aikštė/площадь
Nauja/новая	suknelė/платье
Siaura/узкая	liepa/липа
Siauras/узкий	medis/дерево
Aukštas/высокий	knyga/книга
Aukšta/высокая	gatvė/улица
Įdomi/интересная	takas/тропа

II. Напишите именительный падеж множественного числа.

Šaltas rytas/холодное утро	– šalti rytai;
Šalta diena/холодный день	
Ilgas vakaras/длинный вечер	
Ilga kelionė/длинное путешествие	
Įdomus pokalbis/интересный разговор	
Įdomi paskaita/интересная лекция	
Gražus miestas/красивый город	
Graži mergaitė/красивая девочка	
Senas automobilis/старый автомобиль	
Sena kėdė/старый стул	

III. Которые существительные и прилагательные подходят по смыслу?

Прилагательные: stropus/усердный; šilta/тёплая; smalsus/любопытный; šalta/тёплая; ilga/длинная; nedrąsus/несмелый; naujas/новый; trumpa/короткая; niūri/хмурая; senas/старый; lengvas/лёгкий; raudonas/красный; erdvus/просторный; nauja/новая; sunkus/трудный; saldus/сладкий; ilgas/длинный; rūgštus/кислый; lengva/лёгкая; įdomus/интересный; sunki/трудная; trumpas/короткий; tuščia/пустая; įdomus/интересный; pilna/полная;

Существительные: diena/день; mokinys/ученик; namas/дом; obuolys/яблоко; darbas/работа; kuprinė/сумка; pokalbis/разговор.

Составьте сочетания из подходящих по смыслу прилагательных и существительных.

Diena – šilta, šalta, ilga, trumpa, niūri;

Mokinys – stropus, smalsus, nedrąsus;

Namas – .....

IV. Закончите ответы, напишите подходящие по смыслу прилагательные.

1. Ar jūsų namas didelis?/Ваш дом большой?	Ne, mažas .
2. Ar tavo automobilis naujas?/Твой автомобиль новый?	Ne,.....
3. Ar renginys ilgas?/Мероприятие длинное?	Ne, ...
4. Ar jūsų broliai maži?/Ваши братья маленькие?	Ne, jau.....
5. Ar kelionė bus trumpa?/Путешествие будет короткое?	Ne,.....
6. Ar užduotis sunki?/Задание трудное?	Ne, ...
7. Ar jūsų šeima didelė?/Ваша семья большая?	Ne, ...
8. Ar obuolys saldus?/Яблоко сладкое?	Ne.....

Прилагательные: rūgštus/ кислый ; senas/ старый; maža/ маленькая; mažas/ маленький; lengva/ лёгкая; trumpas/ короткий; ilga/ длинная; dideli/ большие.

V. В предложениях существительные и прилагательные употребите в указанном падеже, правописание окончаний проверьте по таблице (март 2019 г. №.1)

- Lankiausi jūsų (didelis namas – П.п. ед.ч.).....
Бывал в вашем большом доме.
- Mačiau tavo (naujas automobilis –В.п.ед.ч.).....
Видел твой новый автомобиль.
- Dalyvavau (ilgas renginys –П.п. ед.ч.).....
Участвовал в длинном мероприятии.
- Grįžau iš (ilga kelionė – Р.п. ед.ч.).....
Вернулся из длинного путешествия.
- Atlikau (sunki užduotis –В.п. ед.ч.).....
Выполнил трудное задание.
- Pamatysiu jūsų (didelė šeima – В.п. ед.ч.).....
Увижу вашу большую семью.
- Valgau (saldus obuolys – В.п. ед.ч.).....
Ем сладкое яблоко.

ОТВЕТЫ

I. Stiprus vyras, didelė aikštė, jauna moteris, naujas namas, nauja suknelė, siaura gatvė, siauras takas, aukštas medis, aukšta liepa, įdomi knyga.

II. Šaltos dienos, ilgi vakarai, ilgos kelionės, įdomūs pokalbiai, įdomios paskaitos, gražūs miestai, gražios mergaitės, seni automobiliai, senos kėdės.

III.

Namas –naujas, senas, erdvus;

Obuolys – raudonas, saldus, rūgštus;

Darbas – lengvas, sunkus, įdomus;

Kuprinė – nauja, lengva, sunki, tuščia, pilna;

Pokalbis – ilgas, trumpas, įdomus.

IV.

2. Senas 3. Trumpas 4. Dideli 5. Ilga 6. Lengva 7. Maža 8. Rūgštus.

V.

1. Dideliame name 2. Naują automobilį 3. Ilgame renginyje 4. Ilgos kelionės 5. Sunkią užduotį 6. Didelę šeimą 7. Saldų obuolį.

(Продолжение следует)

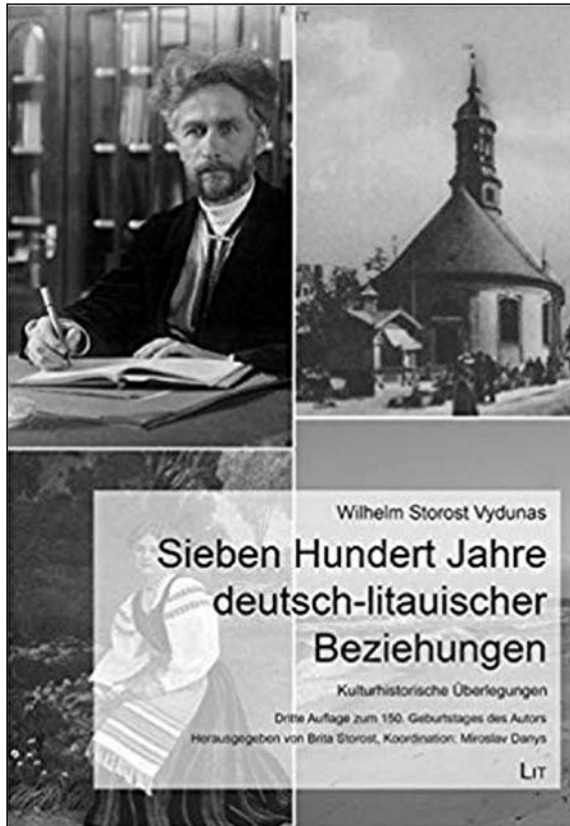
Knyga apie Vydūno ryšius su vokiečių kultūra

(Pabaiga. Pradžia Nr. 1(226))

Su kaupu pasitvirtino tuoj po Antrojo pasaulinio karo skelbti Vydūno pranašavimai apie Vokietijos atsitiesimą ir tapimą „tikrojo žmoniškumo didėjimo ir augimo jėga“, jos būsimą pozityvų vaidmenį žmonijai einant pažangos keliu, apie laisva tapsiančią Lietuvą bei jos gerus santykius su Vokietija. „Po audrų aušta tarpimo ir žydėjimo laikai“, - išreikšdamas tikėjimą, jog žmonija pasuks turesnio žmoniškumo ir geresnio tautų sugyvenimo link, dar karo griuvėsiams tebesmilkstant rašė Vydūnas. Pro tų degėsių dūmus jis jau regėjo „esmiškajai kultūrai sprogstančius diegus“¹ [daigus] ir juos kartu su kitomis tautomis puoselėsiančias vokiečių ir lietuvių tautas. „Su brėkstančiais naujais laikais gimsta ir nauji įsitikinimai. Kai viena tauta gerbia kitą, remia jos vertybių ugdymą, jos kultūrą, tai ji paklūsta kūrėjo valiai ir leidžiasi jos vedama. Ir neliks tada ko bijoti. Nes niekad nepražus tai, kas išlaiko savo būties prasmę ir savo gyvenimo būdu ją vykdo. Sunyksta vien tai, kas kliūtis tai prasmei“, – rašė Vydūnas „Septyniuose šimtmečiuose“. Tie nauji įsitikinimai yra grįsti Vydūno puoselėtais žmoniškumo principais. Šiandieninėje tautų ir valstybių santykių politikoje jie yra sėkmingai įgyvendinami.

Šiandien Vokietija ir Lietuva, kartu su kitomis 28 žemyno valstybėmis, savanoriškai susibūrusiomis į Europos Sąjungą, jau nebe kaip daigus, o kaip gerokai pasistiebusius ūglius puoselėja taikų tautų sambūvį, demokratiją, žmogaus teisių apsaugą, racionalią ekonomiką ir kitas žmonijos

¹ Vydūnas. Raštai, t. 3, V., 1992, p. 407.

Vokietijoje LIT Verlag leidykloje išleistas Vydūno veikalas „Septyni šimtmečiai vokiečių ir lietuvių santykių“ (2018).

pažangai tarnaujančias vertybes.

1946 m. rugsėjo 4 dieną po dvejus metus trukusios dramatiškos kelionės Vydūnas pasiekė Detmoldą, kuriame prabėgo paskutiniai septyneri gyvenimo metai. 1953 m. vasario 20 d. jis iškeliavo Amžinybėn. Senosiose miesto kapinėse jo palaikai ilsėjosi 38 metus. 1991 m. spalio mėn. jie buvo perlaidoti laisvę ką tik atgavusioje Lietuvoje prie Rambyno esančiose Bitėnų kapinaitėse, kurios šiandien yra tapusios Mažosios Lietuvos panteonu. Perlaidojimo išlaidas padengė tuometė Lipės apskritis, kurios viršininkas buvo dr. Udo Paul Haase. Palaikus pervežti teko garbė Kauno miesto savivaldybės delegacijai, vadovaujamai jos mero Vilimo Čiurinsko (1942-2006). Delegacijos narys buvo ir Vasario 16-osios akto originalo atradėjas prof. Liudas Mažylis. Tuo-

metis Kultūros ir švietimo ministras Darius Kuolys padėkojo Lipės apskrīčiai ir Detmoldo miestui už visokeriopą šios gražios akcijos globą, už pagarbą Vydūno atminimui. Vėl padėkoti graži proga atsirado po 26 metų, kai 2013 m. gegužės 10 d. vėlgi Detmoldo miesto vadovybės ir Lipės evangelikų bažnyčios rūpesčiu priemo, kuriame Vydūnas pirmiausiai prisiglaudė patekęs į Detmoldą buvo atidengta Vydūnui skirta atminimo lenta ir lietuvių skulptoriaus Liongino Garlos sukurtas paminklinis biustas. Dabar pastatas priklauso evangelikų bažnyčiai, čia veikia studentų bendrabutis, vadinamas „Burse“.

Bendrabutyje gyvena studentai iš keturių kontinentų. Jame skamba muzika, vyksta kūrybinis gyvenimas. Iškilmėse dalyvavo Lipės apskrities ir Detmoldo miesto vadovai, Lipės princas Arminas (Armin Prinz zur Lippe), Lipės apskrities bažnyčios superintendantas dr. Martinas Dutzmanas, buvę Lietuvos Respublikos Seimo nariai – valstybės atkūrimo akto signatarai, Lietuvos ambasadorius Vokietijoje Deividas Matulionis, Lietuvos kultūros ministro pavaduotojas dr. Romas Jarockis, Lietuvos užsienio reikalų ministerijos atstovas Giedrius Puodžiūnas, Lietuvos kultūros atašė Vokietijoje Gabrielė Žaidytė, Lietuvos Respublikos Vydūno draugijos delegacija, Klaipėdos mažlietuvių delegacija, miestiečiai, Detmolde vykusiu Europos dienų svečiai. Šventę pradėjęs Detmoldo miesto

meras Raineris Helleris pažymėjo, kad „nuo šiol miestui tenka pareiga garsinti Vydūną. Žvelgiant iš šių dienų pozicijų, Vydūnas buvo Europos idėjos pradininkas, pranokęs daugelį amžininkų“. Atidengiant atminimo lentą kalbėjusi Lietuvos Vydūno draugijos pirmininkė Rima Palijanskaitė dėkodama visiems akcijos dalyviams ypatingą padėką išreiškė diplomatui Friedrichui Wilhelmui Nehliui ir Lipės evangelikų bažnyčios igaliotiniui Rytų Europai kunigui Miroslavui Daniui už iniciatyvą ir didžiulį darbą įgyvendinant šią idėją. 1991-aisiais Vydūnas grįžo į Lietuvą, 2013-isiais - į Detmoldą.

Vydūno ryšiams su Vokietija ir jos kultūra buvo skirta 2013 metų vasario 20 d. Vilniuje įvykusi Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto kartu su Vydūno draugija surengta konferencija, sulaukusi garbių svečių sveikinimo žodžių bei turiningų žinomų Vokietijos ir Lietuvos mokslininkų pranešimų. Šios konferencijos pranešimų pagrindu pridėjus keletą papildomų straipsnių [*pranešimų ir straipsnių autoriai – Vokietijos ambasadorius Vilniuje Matthias Mülmenstädt, prof. Viktoras Falkenhahnas, prof. habil. dr. Jürgen Storost, doc. dr. Vacys Bagdonavičius, prof. habil. dr. Bronislovas Genzelis, prof. dr. habil. Daiva Kšaniienė, prof. dr. Aušra Martišiūtė-Linartienė, dr. Silva Pocyte, dr. Regina Sinkevičienė, kun. Miroslav Danys, Rima Palijanskaitė, Leonas Stepanauskas*] Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas išleido knygą „Vydūnas

Knygos pristatymo renginyje Vydūno brolio dukterėčia Brita Storost, Vokietijos FR ambasadorės Vilniuje atstovas Mathias Kobs.

und deutsche Kultur“ („Vydūnas ir vokiečių kultūra“, sudarytojai Vacys Bagdonavičius ir Aušra Martišiūtė-Linartienė). Jos keliasdešimt egzempliorių tiesiai iš spaustuvės Lietuvos delegacija nusivežė į minėtas iškilmes Detmoldė. Per ketverius metus knyga pasklido tiek po Lietuvą, tiek po Vokietiją, sukėlė nemažą susidomėjimą abiem kultūroms nuspelnusia asmenybe. Vokietijoje dar didesnę susidomėjimą Vydūnu sukėlė mūsų ne kartą minėta jo knyga „Septyni šimtmečiai“, kurios trečiąjį leidimą kun. Miroslavo Danys'o ir Vydūno giminaitės Britos Storost rūpesčiu išleido ir 2017 m. Leipzigo knygų mugėje pristatė LIT Verlag leidykla. Beje, pirmojo 1932 m. leidimo didžiąją tiražo dalį konfiskavo nacių režimo policija. Paskatinta Vokietijos skaitytojų susidomėjimo abiem knygom ir Vydūno asmenybe LIT Verlag leidykla Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečio ir lietuvių rašytojo ir mąstytojo gimimo 150-mečio proga ryžtasi pateikti šiek tiek papildytą antrąjį kolek-

tyvinio rinkinio „Vydūnas und deutsche Kultur“ leidimą. Taip ne tik bus dar kartą pagerbtas europinio masto lietuvių humanistas, garbingas Vokietijos pilietis, bet ir argumentuotai parodyta, kaip sakė buvęs Vokietijos Ambasadorius Lietuvoje Mattiasas Mülmenstädtas, kad „Vydūnas buvo geriausias tiltų tarp abiejų kultūrų statytojas, kurio poveikis mūsų santykiams tebėra ir šiandien ypač ryškus“.

Rengėjų vardu nuoširdžiausias ačiū visiems parėmusiems ir kitaip prisidėjusiems, išleidžiant šią knygą. Ypatingas ačiū Detmoldo miesto burmistrui p. Raineriui Helliui, Detmoldo piliečių fondo prezidentui, buvusiam burmistrui Friedrichui Brakemeieriui, piliečių fondo tvarkytojui p. Kay Sandmannui-Puzbergui, LIT Verlag leidyklos vyriausiajam redaktoriui dr. Michaeliui J. Raineriui, leidimo iniciatoriams kun. Miroslavui Daniui ir Britai Storost.

Dr. Vacys Bagdonavičius
Vydūno draugijos garbės
pirmininkas

